

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 40—
polletno Din 20—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10499

Glavni bojovniški volilni odbor

Naše članstvo splošno izraža željo po krepkem nastopu bojovnikov pri majskih volitvah. Da bo ta nastop enoten in organiziran, se je izven okvira »Boja«, ki ostane nadalje to, kar določajo njegova pravila, ustanovil samostojen GLAVNI BOJEVNIŠKI VOLILNI ODBOR, na katerega se je obračati v vseh volilnih zadevah. Podobni odbori naj se ustanovijo po vseh srezih. Podrobna navodila bodo sledila.

Glavni bojovniški volilni odbor
Ljubljana, Kolodvorska ul. 8.

Aktivnost

Nekateri so si napravili popolnoma napačno sliko o zadržanju bojovnikov pri bodočih skupščinskih volitvah. Vsem bo še v spominu, da je zbor delegatov »Boja« 1. julija lanskega leta soglasno sklenil, da postane »Boj« politično društvo po členu 12. zakona o društvih, shodih in posvetih. Uzu-novičeva vlada pa je taka pravila, ki so določala, da bo »Boj« raztegnil svoj delokrog na celo državo, zavrnila. Zato so pač ostala v veljavi nepolitična pravila. »Boj« kot organizacija ne more potemtakem nastopati politično, dokler so današnja njegova pravila veljavna. S tem pa še izdaleč ni rečeno, da bojovniki, člani »Boja«, niso svobodni državljani kot vsi drugi in da se ne bodo smeli udeleževati pri volitvah bodisi kot volilci, bodisi kot kandidati. Pri tem pa seveda ne smejo kršiti bojovniških temeljnih načel.

To in nič drugega je ugotovil najprej Osrednji izvršni odbor, za njim pa še banovinski odbor »Boja«. Ta ugotovitev je bila soglasna, kot drugačna tudi biti ni mogla, saj gre za čisto priprosto konstatacijo, kaj stoji v pravilih »Boja«. Dnevno časopisje, ki je poročalo drugače, je bilo enostavno mistificirano in z njim tisti del naše javnosti, ki črpa poizvedbe o bojovniškem pokretu iz nebojevniškega časopisja.

Bojevniški pokret je borben, aktivističen, ki se za svoja načela bori, da bi jim izbojeval zmago. Zato je zopet samo ob sebi umevno, da ne more držati križem rok, ko gre za važne odločitve v javnem življenju. Tudi napram volitvam v Narodno skupščino ne more zavzeti brezdelnega stališča. Če »Boju« kot organizaciji pravila preprečujejo aktiven nastop, lahko to store bojovniki kot državljani, kot zajednica svobodnih državljanov.

Ne le iz vodstva, ampak z vsega podeljela prihajajo enodušne zahteve, da morajo bojovniki aktivno, odločno in disciplinirano poseči v volilno borbo. Slovensko ljudstvo je do grla sito pasivnosti, ki izroča njegovo usodo v roke neznamni manjšini. Zato odločno zahteva od tistih, ki so ga zbudili k novemu življenju in mu prižgali nove upe, da ga ne puste na cedilu, marveč da ga popeljejo v borbo za državljan-ske pravice, da mu zagotove kot večini tisto besedo, ki mu v državi gre. Ni dopustno, da bi neznamna manjšina, majhen krožek poklicnih politikov, ki nima nobenih stikov z narodom, zastopal Slovence v Beogradu. To se mora preprečiti.

Bojevnikji bodo storili vse, da bodo do-rasli tej nalogi. Vse pa se mora in se bo izvršilo disciplinirano, načrtno, borbeno in udarno, kakor se spodobi za bojovnike, za bivše vojake, ki vedo, da je v slogi moč, v redu in disciplini zmaga.

Bojevnikji, borci, na plan!

Vsem našim organizacijam!

Vse krajevne organizacije »Boja« in skupine bojovnikov, ki še niso naročene na »Prelom«, prosimo in opozarjamo, da to takoj store. Tudi vsi odborniki naj bodo po možnosti naročeni na naše glasilo, ker edino »Prelom« avtentično poroča o našem

Politični obzornik

Doma

Volilni govori gg. ministrov. V soboto zvečer je imel notranji minister g. Velja Popović v radiu velik govor o narodnem edinstvu. — V naslednjih dneh bodo govorili v radiu še drugi ministri, in sicer bo vsak od njih podrobno razvil program vlade v svojem resoru.

Volitve se bodo vršile. Prejšnje tedne so se med ljudmi s precejšnjo trdovratnostjo širile vesti, da bodo volitve najbrž odgojene ali celo odpovedane. Belgrajska »Politika« pa je objavila dolgo izjavo, ki je bila očitno inspirirana in v kateri z vso odločnostjo zavrača take vesti in zatrjuje, da se bodo volitve gotovo vršile.

Šest kandidatnih list? Po dosedanjih vtisih, ki se počasi oblikujejo iz vrtnca živahnega volilnega gibanja, bo pri volitvah dne 5. maja nastopilo 6 državnih kandidatnih list, in sicer lista g. ministrskega predsednika Jevtića, lista Jugoslovanske narodne stranke (g. Hodjera), lista g. Dimitrija Ljotića, socialistična lista (dr. Živko Topalović), lista zagrebške kombinacije (dr. Maček) in po najnovejših vesteh se tudi bivši pravosodni minister g. Boža Maksimović pripravlja, da vloži svojo listo. Ni pa verjetno, da bo res vseh šest zgoraj imenovanih list nastopilo pri volitvah. Že samo vlaganje liste zahteva ogromnega dela, za katero je potreben dobro organiziran aparat, ki ga pa marsikateri od zgoraj naštetih gospodov nima na razpolago. Nekatere liste razen vladne so bolj prestižnega kakor pa resnično borbenega značaja in je zelo verjetno, da bo pri uspehih izostal celo — prestiž...

V dravski banovini je poplava kandidatov, ki bi radi kandidirali na listi g. Jevtića, nekoliko zaježila, kajti bliža se oni odločilni trenutek, ko bo Cezar prekoraj Rubikon, ali z drugimi besedami, ko bo g. Jevtić prijel v roke rešeto in pričel rešetati. Mnogim je upadel pogum spričo velikega števila konkurentov, drugi pa so se ustrašili blamaže pri rešetanju in so ostali v zatišju, odkoder so ves čas oprezovali na ugoden trenutek. — Kakor smo že v zadnji številki zapisali, se začena položaj v naši ožji domovini razčističevati. Minister dr. Marušić, ki ima polnomočje za vladno listo v Sloveniji, je v glavnem dokončal svoje delo in v prihodnjih dneh lahko pričakujemo, da bomo dokončno zvedeli, kdo vse bo v Sloveniji kandidiral na listi g. Jevtića. V zadnji številki smo tudi zapisali, da se vrše pogajanja za vstop bivšega ministra dr. Gosarja in njegovih prijateljev na vladno listo. Kakor vse kaže, ta pogajanja ugodno napredujejo in bodo skoro zaključena. »Jutro« ve že celo poročati, da bo dr. Gosar skupno z dr. Marušićem kandidiral v Ljubljani. Na drugi strani pa je odvetnik dr. Lavrič iz Ribnice, ki je prihajal v pošte za kandidata te skupine, umaknil svoj pristonek. — Če uspejo pogajanja dr. Gosarja, je še manj verjetno, da bi kdo od dr. Kramerjevega krila JNS kandidiral na vladni listi v Sloveniji. — Druge liste zadevajo pri zbiranju podpisov in postavljenju kandidatur večinoma na precejšnje težave. Narodna stranka še vedno išče kandidatov za Ljubljano in tudi zbiranje podpisov jim ne gre dovolj uspešno izpod rok. Sam šef te stranke za dravsko banovino, g. dr. Potokar iz Kamnika, ki je prvotno kandidiral v Ljubljani, je uvidel, da bi bila Ljubljana pretrd oreh za podeželskega kandidata in se je zato raje skromno umaknil v svoj rojstni srez Kamnik, kjer je že enkrat pri volitvah nastopil. — Socialisti se tudi precej živahno pripravljajo. Preglavice jim dela nekoliko ime liste, ki naj bi bilo čimbolj privlačno. Krščanski socialisti so se odločili, da jih ne bodo podpirali. G. Ljotić pride prihodnje dni v Ljubljano in se bo razgovarjal s tukajšnjimi svojimi prijatelji. Ni še gotovo, ali bo Jugoslovanska akcija v dravski banovini šla z njegovo listo ali ne.

»PRELOM« 1. 1934 v lepi črni vezavi se dobi pri upravi za Din 100.

gibanju. Prav tako je dolžnost odbornikov naših krajevnih organizacij in skupin, da pridobijo med svojim članstvom čim več naročnikov »Preloma«. Parola vseh zavednih bojovnikov naj bo: ŠTEVILO NAROČNIKOV »PRELOMA« SE MORA V TEKU LETOŠNJEGA LETA VSAJ PODVOJITI.

Po svetu

Grške revolucije je konec. Enajst dni je divjala bratomorna vojna v mali naši sosedbi in še se ponekod držijo uporniki v svojih gnezdih ter kljubujejo vladnim četam. Sedaj se šele vidi, kako dobro in vestno je bil pripravljen upor in počasi se tudi odgrinja zakulisje tega žalostnega poglavja grške zgodovine. Danes je še nesporno, da je bil Venizelos v službi neke velesile, ki ima svoje posebne interese na Balkanu in ji nikakor ni po godu balkanski sporazum, ki predstavlja tako važen činitelj miru v Evropi. Zaenkrat še ni pojasnjeno, kakšno vlogo je igrala v grškem uporu Bolgarija, ki je zbrala precej čet na svoji meji. Nekateri inozemski listi so poročali, da bo v ugodnem trenutku priskočila na pomoč upornikom, toda bolgarska vlada je vse te vesti najodločneje demantirala. Bolgarija ni članica balkanskega sporazuma. — Upor g. Venizelosa se je razvijal zelo dramatično. Spočetka je izgledalo, da bo vlada v nekaj dneh zadušila vstajo, toda kmalu je bilo videti, da ne bo šlo tako gladko, kajti uporniki so pričeli močno pridobivati na terenu. V njihovih rokah je bilo domala vse grško brodovje, dočim so imeli na kopnem najtrdnjšo oporo v Macedoniji, kjer so divjale najhujše borbe med vstaši in vladnimi četami. Ni mnogo manjkalo, da se uporniki niso polastili Soluna, na katerega so že pripravili koncentričen napad s kopnega in morja. V zadnjem trenutku pa je generalu Kondylisu, ki je vodil vse operacije vladnih čet, uspelo, da je raztrgal obroč upornikov okrog Soluna. Vladnim silam so v boj jih najbolj služila letala. Najhujši boji so se vršili ob reki Strumi, kjer je bilo na obeh straneh precej žrtv. Po zadnjih vesteh so uporniki povsod na begu. — Edini uspeh, ki ga je Venizelos doživel zase s svojim uporom, je ta, da je oklical Kreto, ki je bila žarišče vstaje, za samostojno republiko.

Francoski in nemški bojovniki. Pariški list »Matin« je te dni poročal, da se vršijo v Parizu tajni sestanki med zastopniki francoskih in nemških bojovnikov. Po vesteh lista se na teh sestankih francoski in nemški bojovniki dogovarjajo o velikanskem skupnem zborovanju, ki naj bi se vršilo letošnje jesen. To zborovanje naj bi se pretvorilo v impozantno manifestacijo za mir.

Preprečen atentat na papeža. Vatikanske oblasti so prijele nekega Mehičana, ki je zaprosil za avdijenco pri papežu. Pri njem so našli ostro bodalo. Sodijo, da je ta poskus atentata na sv. očeta najbrž v zvezi s sporom med mehiško vlado in katoliško Cerkvijo.

Na Kubi je izbruhnila revolucija. V ponedeljek zvečer je bila na Kubi proglašena generalna stavka. Vlada je takoj ukinila ustavo in proglasila obsedno stanje. Na čelu revolucionarnega pokreta stoji dijaki. Potek revolucije in njena končna usoda še ni znana.

100.000 mož je doslej že poslala Italija v Afriko. V kratkem pa namerava poslati tja doli še 400 letal. — Revolucija na Grškem je za nekaj časa odvrnila pozornost evropske javnosti od italijansko-abesinskega spora. Ta čas je kajpada Italija pridno izrabila. Cela vrsta novih transportov njenih čet je šla pretekle dni v Afriko. Danes že ni več nikogar, ki bi še veroval v mirno pobotanje tega spora.

Sporazuma med Francijo in Anglijo na eni ter Nemčiji na drugi strani ne bo še tako kmalu. Vsa napovedana potovanja francoskih in angleških diplomatov so odpovedana, ker so vsi dobili »gripo«. Naposled se je ta čudna bolezen prišla celo Hitlerja.

2 letno vojaško službo nameravajo uvesti v Franciji. Pravijo pa, da to ne bo šlo prav lahko.

Napetost med Bolgarijo in Turčijo. Med grško državljansko vojno se je pojavila med Turčijo in Bolgarijo nevarna napetost. Obe državi sta koncentrirali v bližini meje večje oddelke vojaštva. Spričo takega konca grškega upora pa ni verjetno, da bi se napetost še nadalje vzdrževala.

Soseda Madjarska se tudi pripravlja na volitve, ki bodo čez dobre 14 dni. Volitve se bo udeležilo 15 strank. Po dolgem času bodo zopet volili tajno.

4 milijarde 399 milijonov zlatih dolarjev je po podatkih Društva narodov požrlo v letu 1934 obo-roževanje.

Novi divizijonar

V ponedeljek je prispel v Ljubljano divizijski general Peter J. Nedeljković, novi poveljnik dravske divizijske oblasti. Novi najvišji vojaški poveljnik v Sloveniji se je rodil 1. 1882. v Zaječaru in tam dovršil 6 razredov gimnazije, l. 1900 pa je vstopil v nižjo vojno akademijo ter je 27. avgusta 1903 postal podporočnik. Služboval je kot vodnik v konjenici. L. 1907. je stopil v višjo vojno akademijo in jo dovršil z odličnim uspehom, nakar je postal komandir v konjeniškem polku. Kot tak se je zelo udeleževal v obeh balkanskih vojnah 1912 in 1913, nakar je stopil v generalštabno službo.

Med svetovno vojno je vzbudil pozornost svojih predpostavljanih ter je naglo napredoval. L. 1916 je postal načelnik štaba II. pehotne brigade, l. 1917 pa načelnik štaba konjeniške divizije. Po vojni je služboval v raznih činih in krajih. Bil je vojaški delegat pri železniški direkciji v Sarajevu, načelnik štaba vrbaške in bosanske divizije, konjeniške divizije in načelnik štaba dravske divizije. Kot generalštabni polkovnik je nekaj časa poveljeval 40. pešpolku. L. 1927 je postal pomočnik načelnika štaba III. armade, nato pa je bil prestavljen kot vojni ataše k poslanstvu v Prago. L. 1929 je postal načelnik štaba II. armade, nato je napredoval v brigadnega generala ter je prevzel poveljstvo konjeniške divizije. L. 1933 je postal divizijski general in je prevzel poveljstvo vrbaške divizije. Sedaj pa je prestavljen za poveljnika dravske divizije v Ljubljani.

Novi ljubljanski divizijonar je poročen s Slovenko, z go. Angelino iz ugledne Hajnriharjeve rodbine iz Škofje Loke.

Novi divizijonar je že naš znanec, kajti pred leti je bil načelnik štaba dravske divizije ter si je v tem svojstvu pridobil izredno mnogo simpatij med ljubljanskim prebivalstvom. Gospod general je vrl in izkušen srbski vojak in si je za svojo hrabrost na bojnem polju priboril celo vrsto odlikovanj. Na njegovem novem položaju med nami ga iskreno pozdravljamo in mu kot najvišjemu predstavniku naše vojske v dravski banovini obljubljamo pravo bojovniško zvestobo!

Naša organizacija »Boj« si je nadela nalogo, da organizira tudi kmetijski odbor, v katerem bi bile zastopane vse panoge kmetijstva. Ker je pa težko spraviti skupaj res strokovni kmetijski odbor, zato se obračam na vse naše skupine, da nam sporočijo iz članstva najboljše kmetijske, žvonnorejske in vinarske strokovnjake. Sporočajte tudi mnenje, kako bi se dalo to najboljše organizirati. Poročajte to na naslov: Združenje borcev Jugoslavije »Boj«, kmetijski odsek, Ljubljana. — Anton Drobnič.

Prijatelji kmeta

ali: Kadar konja love, mu oves mole; ko ga pa vjamejo, z njim vozijo in mu oves na hrbet nakladajo

Se nikdar ni imel naš kmet toliko prijatelj kakor ravno sedaj. Vse se poteguje zanj, vsi mu dobro želijo in vsi mu hočejo pomagati. Kar tekmujejo med seboj, kdo bo več dobrega obljubil zanj. Če bi se vsi ti najnovejši prijatelji že poprej tako zanimali za kmetove težnje in potrebe, kakor sedaj, bi gotovo naš kmet ne občutil nobene krize in ne zabredel v dolgove oziroma v plačilno nesposobnost.

Čudno in prečudno, odkod kar na enkrat taka ljubezen do kmeta. Povsod se čita, piše, govori in debatira, da je kmet na tleh, da ga je treba vzdigniti, da mu je treba pomagati. Odkod to spoznanje? Ali bomo vendar enkrat rešeni in enakopravni z drugimi sloji? Biti danes kmet, četudi raztrgan, bos in brez dinarja v žepu, pomeni čast in ponos. Kakor lepo mlado dekle, tako ima tudi kmet danes vse polno snubcev, z vseh strani, z leve in desne se mu ponujajo. Še bo prijetno življenje na kmetih, vse se mu ponuja v pomoč in kakor se čuje, jih je že mnogo tisočev, ki hočejo delati za kmeta. Prav, prav, vendar enkrat, saj kmet je že tako zgaran in izmučen, da ne more več. Po trudapolnem delu se bo zdaj malo odpočil, ko bodo drugi delali za njega.

Mislili smo že, da je ves socialni in pravični čut pri naših prijateljih zamrl. Pa, kakor vidimo, sedaj še živijo junaki in poštenjaki, ki se hočejo nesebično žrtvovati za nas. Vsi so složni, da je treba kmetu pomagati. Mogoče bo pa res šlo enkrat pošteno in po pravici, ker so tudi vsi prišli do spoznanja, da je kmet steber države. Še nedavno se je pa mislilo, da so steber države oni, ki so vihteli korobač nad kmetom-trpinom.

Toda naš kmet je konservativen, ne verjame rad obljubam; premnogokrat je bil že ogoljufan in zapeljan. Zdi se nam, da je ta prevelika skrb in ljubezen za kmeta prehitro prišla in da se zna ravno tako hitro ohladiti, čim bodo gospodje kmetovi prijatelji uvrstili svoj položaj. Kmetje smo najštevilnejši in najpotrebnejši stan v državi, pa imamo najmanj za govoriti in odločati. Niti svoje kmečke zbornice nimamo, kjer bi si mogli zaščititi svoje interese in se lažje braniti pred izkoriščanjem. Če bi imeli kmetje svojo zbornico, kakor drugi stanovi, prav gotovo ne bi bile cene kmečkim produktom take, kakor so žalibog danes. Zakaj je beda na kmetih tako strašna? In zakaj pritiska kriza najbolj na kmečki stan? Vprašamo vse one, ki se nam baš sedaj ponujajo za prijatelje, da nam to poprej razjasnijo, če hočejo, da jim bomo verjeli.

Prišel bo dan sodbe in obračuna. Tovarishi kmetje! Bodimo vsaj enkrat složni. Ta strašna kriza in krivica, ki se nad nami izvršuje, naj nas vse združi. Zavedajmo se, da imamo mi moč v rokah. Ne dajmo je zopet lahkomišelnosti iz rok ljudem, ki nas ne razumejo in nas ne vidijo drugače kot sedaj, ko se bliža 5. maj. Ako ne bomo pametni, složni in edini, bomo sami krivi, če se nam bo še naprej slabo godilo. Pregovor pravi: kakor si boš postlal, tako boš spal. Samo naša brezbriznost nas bo privedla v popolno sužnjost. Če ne bomo mi sami dvignili glave, tistniki pesti in zahtevali, da nam položaj zboljšajo oni, ki imajo interes, da je kmet obubožal in se pogreza v močvirje, ne pričakujemo ničesar! Tu je potrebna samopomoč. Sami si moramo pomagati, sami vzeti svojo usodo v svoje roke. Ne zanašajmo se na druge! Sedaj se nam nudi prilika, da spregovorimo mi, kmetje, ki smo najštevilnejši stan v državi, najmiroljubnejši in najpatriotičnejši, ki pridelujemo kruh za vse stanovne. Zavedati se moramo, da nas je v državi 80 %, ki pa moramo vsi držati skupaj. Saj imamo zglede pri drugih, kako so složni, kadar gre za njihove interese. Mi kmetje bi pravzaprav ne smeli poznati raznih strank. Čemu so nam kmetom potrebne politične stranke? Ne smeli bi biti razcepljeni, da vleče eden sem, drugi tja. Vsi kmetje bi morali imeti eno samo misel: **kmet s kmetom**.

Če bi bilo v našem parlamentu 80 % narodnih zastopnikov razumnih in inteligentnih kmetov — kar bi se tudi zgodilo, če bi se poslanska mesta pravilno delila med stanovni, kako bi se na mah položaj naš kmetov izboljšal. Dokler se pa te svoje pravice, te svoje moči ne bomo zavedali, toliko časa bomo še lahko tožili o krivicah in zapostavljanju. In toliko časa bomo še tudi tožili o sramotnih cenah kmečkih pridelkov.

Vse tiste, ki se potegujejo sedaj za prijateljstvo kmeta in nas tolažijo, da je kriza svetovna, da se ne da nič storiti, pa vprašamo: kako pa to, da je kriza v glavnem samo za kmeta in za one, ki so v zvezi s kmetom? Zakaj ne doprinašajo žrtve h krizi tudi oni, ki kmetu prodajajo industrijske izdelke? Ne zahtevamo, da morajo le-ti znižati svoje cene, ampak zahtevamo mi povišanje cen vseh vrst poljedelskih proizvodov na ono višino, kot je bilo leta 1929. Ako to ni mogoče, potem pa zahtevamo znižanje cen vseh industrijskih potrebščin kakor tudi javnih bremen. Ali je to pravično, da morajo naše kmečke mamice dati n. pr. za 1 kg soli 24 jajc, za en kos mila 28, za en l petroleja 30, za 1 kg sladkorja 64 jajc?

Gospodje, prijatelji, tu je delo za nas, pokažite dejansko svoje prijateljstvo, nam, ki smo steber države, kajti ta steber se je že močno nagnil. Pomagajte ga dvigniti, da ne omahne, drugače se zgradba podre. Po-

Kmečki bojevnik poziva:

Kandidati, izprašajte si vest!

Število ljudi, ki se hočejo pri predstojenih volitvah boriti za poslanske stolčke, gre v tisoče. Ako to visoko število kandidatov premostrimo in ocenjujemo, pridemo do zelo čudnih zaključkov. Gotovo je, da je vsak od teh tisočev kandidatov globoko prepričan o nujnosti lastnega »jaz-a«, da je neobhodno potreben, prikopati se kolikor mogoče blizu državnega krmila.

Povprečen človek bi pričakoval, da se bodo za taka važna in častna mesta potegovali le ljudje, ki so veliki po duhu, veliki po izkušnjah, veliki po svoji moralni kakovosti. Veliki po svoji poštenosti, socialnem čutu ali po svojih izrednih sposobnostih, itd. itd. Končno tudi, da je njihova kandidatura splošna želja ljudstva. Pri ogromni večini teh tisočev kandidatov bi se pa utegnili reči, da odločujejo pri njihovem ponujanju vse drugi momenti, kakor so v prejšnjem stavku navedeni.

Ker je poslanskih mest le 368, bo ogromno število teh kandidatov ostalo na »dilu«. Radi tega je velikega pomena, katerim in kakšnim »srečnejšem« bo usoda namenila v roke oblast zakonodavstva, odnosno krmilo države za štiri leta.

Zaradi tega je treba najbolj paziti, da pride pri postavljanju kandidatov do izraza prava, nepotvorjena ljudska volja. Ljudstvo želi, da bi bili njegovi zastopniki iz njegove srede, katere pozna, ter jim tudi zaupa.

Dalje ljudstvo tudi želi, da bi bili vsi stanovi primerno zastopani. Ljudske želje pa se ne morejo uresničiti, ako bi bila dana možnost, da je izvoljen tak kandidat, pri čigar postavljanju ljudstvo ni imelo besede.

Gospodarska, socialna in kulturna vprašanja današnjega časa nujno kličejo

Lojze Smolej-Borovski:

Naši paraziti

Poleg raznih narodnih so se zlasti po vojni zaplodili pri nas tudi gotovi socialni paraziti, ki brezskrbno životarijo na račun našega trpečega človeka. So to v glavnem ljudje, ki odjedajo sedanji brezposelni mladini kruh ter imajo to značilno svojstvo, da so že kar pretirano občutljivi za besedico — socialnost. Najdemo jih na vseh mogočih položajih ter se v glavnem dele na sledeče skupine:

1. **Dvoživke.** Kdo jih ne pozna? Namreč one, ki opravljajo po dve, tri službe na dan, kar tako nekako »mimogrede«. H tej skupini so prištet tudi še razni državni in zasebni zakonci ter vpo-kojenci, ki mesto zakonskih sladkosti in zasluženega miru odščipujejo bolj potrebnim kruh. Najdemo jih že skoro v slehernem kraju in bi bilo za naš »Boj« kar naravnost priporočljivo, ako bi o teh socialnih »cvetkah« vodil potrebno evidenčno knjigo.

2. **Priskledniki.** Te trebušate kobilice so tujega izvora in tvorijo s svojimi privetki vred med nami največji kamen spotike. Kot »nenadomestljivi strokovnjaki« vedrijo po raznih tovarnah in ostalih večjih podjetjih, v njihovi deželi »kulture« jih zasleduje morebiti že policijska tiranica, medtem, ko med nami »barbari« uprizarjajo po mili volji prav grajščin-

tem pa pridite med nas in mi vas bomo razumeli.

Kmetje, ki smo včlanjeni v bojevnikiški organizaciji, se bojujemo za poštenost, za red in pravico. Mi hočemo biti kontrola nad strankami in nad vsem javnim življenjem. Hočemo samo poštene in nesebične javne delavce, ki ne bodo gledali samo na ene, da druge uničijo. — Mi hočemo maso kmečkega ljudstva prebuditi, da se bo zavedno borila za pravičnejše in lepše življenje. Mi ne zahtevamo nadvlade nad drugimi, odklanjamo pa tudi nadvlado drugih nad nami. Naš »Boj« ni pričel borbe za kmete pred kakšnimi volitvami, ampak tedaj, ko se še nihče ni upal, ko so nas denuncirali, da smo državi nevarni. Pa vendar je tudi na odločilnem mestu našlo naše delo ugoden odmev, da nismo nevarni državi ampak onim vladajočim mogotcem, ki so z nasiljem vladali proti večini. Nam bojevnikom naj bo v zadoščenje, da so minuli oni črni dnevi. Prvo etapo smo dobojevali, sedaj hočemo še drugo, da bo naš kmet imel vero v svojo moč in čutil dolžnost poslati za narodne zastopnike svoje najboljše sinove. —

Kmečki bojevnik Lojze Šribar.

po velikopotezni reformi na vseh poljih. Takih reform pa ne bi mogel izpeljati parlament, ki bi ne bil iz ljudstva, ter bi se ne mogel opirati na ljudsko zaupanje. Taka vprašanja je treba reševati v smislu ljudskih in državnih potreb, ne pa iz kakršnihkoli strankarskih vidikov. Vnebovpajoče bi bilo, če pridejo na oblast okoskrbni ljudje, ki jim je prvo lastni »jaz« in drugo njihova najožja okolica. Še bolj vnebovpajoče bi bilo, če bi moralo ljudstvo iz strahu pred posledicami take ljudi spraviti na oblast, pa najsi bo to na občinski ali kate-rokoli.

Mi bojevniki kot državotvoren, domoljuben in konstruktiven element globoko želimo, da bi za to našo lepo domovino in za naše dobro in pošteno ljudstvo nastopili srečnejši časi. Želimo, da bi ta naša lepa in bogata domovina potolažila vse tiste trpeče množice, ki od stiske in pomanjkanja z gnjevom v srcu škripljejo z zobmi. Mi bojevniki želimo, da bi se v vsa srca, ki so mogoče prazna, naselila tudi prava domovinska zavest. Tako zavest pa more vsaditi v ljudska srca le resnična svoboda in pošten košček kruha.

Iz teh razlogov apeliramo bojevniki na vse neštene kandidate: »Gospodje kandidati, izprašajte si vest. Ali imate vse vrline in kreposti, ki bi jih moral imeti vsak pravi in resnični ljudski zastopnik? Izprašajte si vest, če vas morda ne vleče le egoizem, želja po obogatitvi, želja po oblasti itd. Ako je v Vaših srcih skrita le ena od teh in podobnih želja, potem nimate kvalifikacije za narodne zastopnike. V korist države in ljudstva bo, ako se umaknete v zatišje. Torej, še enkrat: Kandidati, izprašajte si vest!«

F. A., Rajhenburg.

POMENKI

KDO BO KANDIDIRAL

Seveda tisti, ki nikogar nima za sabo. Nedvomno! To so posebne »rajtence«, tako pojó vse »cajtence«. Kako je že rekla tista bistra glava iz prijaznega dolenskega trga: »To bi bilo kakor požarna bramba, ki bi vedno in povsod morala nastopati v paradni uniformi, kadar pa gori, ne bi smela zraven.«

»JEFTEJEVA PRISEGA«

Zadnjič sem poslušal svojo najstarejšo hčerko, ki se je učila daljšo pesem za šolo.

Tako ji je tekla beseda: »Na boj na divje Amonite, sovražnike rodu srdite, je Jevtić hrabro četo zbral...«

Ubogi otrok! — sem si mislil. Torej je tudi tebe že prišla volivna mrzlica!...

Bojevnikiške šibre

Vzdihljaj trgovca na dan štednje: Ali ne bi kazalo uvesti še dan denarnega prometa?

Cestni promet v bližnji bodočnosti: Pešci morajo na podplatih nositi evidenčne številke.

Najnovejša darila za deco so majhni, srčkani tanki. Sedaj manjkajo samo še rožnate plinske maske za dojenčke!

Pravijo, da sedanjemu človeštvu spomin peša! Mora že biti res, saj to najlažje opazamo pri današnjih dolžnikih.

Zalostna resnica! Dandanes živi mnogo ljudi na račun življenjskih razmer — svojih bližnjih.

Vesela novica, ki pa našega malega človeka prav nič ne zanima: Cene biser-nih nakitov padajo!

Po statistiki so pojedli lani v Ljubljani manje, nego predlanskem! Ni čuda, ko jim pa itak ostaja marsikaj v želodcu.

V Ameriki je izšla knjiga »izgovorov«. Ta knjiga bo prav gotovo tudi naše politike zelo zanimala.

Pravijo, da na Marsu žive ljudje! Bog ve, kaj neki si mislijo o nas?

Narobe svet: Dandanes so že »slamnat« močje slavne — izpodrinili.

Najtežja človeška vloga: Vživeti se v sedanje kritične razmere.

skali za mastno pičo, in zapeljevali se-stradane in obupane žene v sramoto in greh... Ob preobratu so se znali kaj naglo preleviti, ter so v laži-narodnja-karstvu uprizarjali pravcato tekmo. Seveda, ko pa je bilo treba iti branit Koroško, so ti narodni »junaki« kaj naglo zlezli za peč, tarnajoč, da imajo strašansko putiko... Ubožci! Ali vsakdo med nami pa tudi ve, kako naglo, prav čudežno so ozdraveli, ko so se jela podeljevati razna mastna mesta in korita v štant. S svojimi širokimi komolci so se znali pririniti do vseh važnih mest. Posluževali so se vseh svojih »specijelnih« sredstev, — vse za domovino, mili kraj. In tako so romali od stranke do stranke, da je njihovo tako zvano politično »pre-pričanje« zablestelo v vseh mavričnih barvah. Izgovarjali so se pač svojim ovčicam, češ, pot do resnice vodi preko neštetihih zmot. Kameleoniški pač znajo na vse strani vohati in vtikajo svoj smrček zlasti v poslednjem času tudi v naš »Boj«. Kajne, fantje in močje, da jih bomo pošteno priprli, namreč takrat, ko bo po javorjevi mizi padla naša krepka bojevnikiška pest, ki bo tudi to vrsto social-nih parazitov pomedla tja, kamor spadajo.

5. **Ovaduhi.** Zaznamovanci in izpridek človeške družbe, o katerih ni vredno iz-reči besede. Njih vest je prokletstvo, njih usta strašna gnojna rana, njih kosmate duše pa se bodo sramovali še črni vra-gi... Teh ljudi ne bomo smeli pozabiti ob našem času, marveč jih bo v rubriki obračuna naše solidne železne metle tre-ba pravočasno vpisati pod zgubo... So-cijalni paraziti, nova doba vstaja, ki bo za vami zabrisala sleherno sled. Skratka, strl vas bo naš mogočni valjar kot zav-ržene čike na cesti.

OBVESTILO

Vse tiste, ki so si izposodili potom nas predpustno igro tridejanko, naprošamo, da jo vrnejo na naslov, od koder so jo prejeli, da ne bo treba pismeno opominjati. Isto-časno naj zadostijo pogojem izposoje.

GOSPODARSTVO

Beseda o domači produkciji

Vsak dan beremo o pozivih, da kupimo domače blago. Hvala Bogu se je ta poziv že toliko udomačil, da polagoma prehajajo konzumenti tudi pri zahtevi blaga na blago, ki je tuzemskega izvora.

Pričujoči članek ima namen, opozoriti konzumente, ki zahtevajo silno poceni blago in ki je v veliki večini doma izdelano, na dejstvo, kako je ta nizka cena dosežena. Pri tem nas ne vodi nič drugega, kot opozoriti s tem tudi merodajne faktorje, kako upravičena in krvavo potrebna je naša neprestana zahteva po minimalnih mezdah.

Dan za dnem vidimo na pr. neke tovarne mila, ki navaja kot glavni argument, da je njen izdelek domač in kljub kvaliteti zelo poceni. Na zunan je ta zadeva docela v redu in bi se veselili, ako ne bi imeli temu ničesar pripomniti. Žalobog je ta nizka cena dosežena na vnebovpijoč način, pri utrjevanju delavskih mezd. Tovarna, ki plačuje v težkem napornem delu ljudi po en dinar na uro, se lahko postavi z nizkimi cenami. Toda ta tovarna se ne zaveda, kako velikanski je njen greh nad ljudmi, ki so prisiljeni iskati zaslužka v njenem obratu.

Isto je s tekstilnim blagom. Čudovito so že nizke cene tega blaga v prodaji in vse mora le veseliti, da se je ta stvar, nekaj komaj dosegljiva, tako pocenila. Zopet smo se vprašali: in kakšen način so dosežene tako nizke cene? In seveda smo zopet videli, da na račun delavstva.

Pri sladkorju je ravno isto — samo, da je tukaj visoka cena kot znano radi silovite trošarine tako visoka. Dinar na uro — to je plača delavstva; dva dinarja dobi oni, ki se malone kuha v vročini in smrdu filtrirnih stiskalnic. Tako je pri večini tovarn. Redke so tovarne, ki bi plačevale svoje ljudi dostojno. Kemiku in tehniku vobče je to prilično jasno. Zato sem tudi napisal ta članek. Toda ogromni večini ostalih to ni jasno in sprejemajo cene blaga mirno na znanje, ne da bi pri tem pomislili, kaj se vse drži te cene, ki jim je navadno še previsoka.

Tu pa je vendarle faktor, ki ga lahko primemo in reguliramo: tovarna sama. Kajti nevzdržno je stališče delavstva, ako je ono odvisno samo od slučajno malo bolj razvitega socialnega čuta svojega gospodarja, ne pa odvisno od zakona, ki ga nepremagljiv štiti pred vsemi napadi gospodarjeve samovolje. Ravno tako je tudi vprašanje časa, kako dolgo bo trajala dobra volja gospodarja, ki ljudi pošteno plačuje, ako vidi, da skozi to njegova konkurenčna moč polagoma pada ter bo moral kljub zmanjšanemu dobičku lepega dne tovarno zapreti, ker njegovi tovariši brez

vesti tirajo boj na delavčevi koži neusmiljeno dalje. Ta faktor — tovarna sama — more uvedbo minimalne mezde samo pozdraviti in čuli smo že tudi iz industrijskih vrst zahtevo po tej uvedbi, zlasti z ozirom na nižje ležeče kraje, kjer se z ljudmi ravna hujše kot z živino.

Minimalna mezda je naša prva zahteva v gospodarskem programu, ki ga oznanjamo. Minimalna mezda mora postati meja, kjer se bo ustavil v propast deroči veletok našega ljudstva, ki vedno bolj pada v onemoglost ter se bliža svoji počasni, sigurni smrti zaradi izčrpanosti. Ravno zato pa mori biti ta minimalna mezda tudi dovolj visoko postavljena, da ne bo služila za izgovor delodajalcem, ki bi ne hoteli sami od sebe zvišati delovnega plačila.

Ko gledamo na problem minimalne mezde, ki stoji v vsej svoji kričeči nujnosti pred nami, nam nehote vstaja vprašanje, ki sem ga slišal v gorski vasi od kmetov-delavcev: te nizke plače, ki ste jih omenili — šlo je za plačo, ponujeno ob regulaciji Savinje — bi bile nam še dobre, ko nam je celo banovina plačala samo 6 Din na dan za kmečko delo... Vstaja nam vprašanje plačila kmetijskega dela, onega dela, od katerega odvsi sploh vse življenje v državi in ki je danes tako strašno nizko, da nižje biti ne more. Edino kmečke zbornice z zakonodajno močjo bodo mogle rešiti ta problem, zato obenem z minimalnimi mezdami zahtevamo tudi kmečko zbornico. In okvir, v katerem se naj vse to vrši smoteno in brez škode za druge stanove, je edino **gospodarski svet**. Čudno je, da do danes ta prepotrebna ustanova ni še zagledala luč sveta, ko čutimo na lastni koži prav vsi, kako globoko smo že zagazili v močvirje. Mislim, da bo zelo točno pojasnilo g. ministra dr. Marušiča, ki ga je izrekel na volilnem sestanku v Celju, da se je vse preveč politiziralo in premalo gospodarilo — vse naše moči smo trošili za ucepljanje ideje narodnega in državnega edinstva (o katerem sploh ni nihče dvomil!), tako da sedaj stojimo trdno ujedineni na skupnih razvalinah ujedinenega gospodarstva...

Zatorej ponavljamo kot že tolikokrat tudi danes in vselej zahtevo po najpotrebnejši ustanovi vseh ustanov v Jugoslaviji — gospodarski svet, ki nam bo uredil zavrženo gospodarstvo ter pokazal smernice, po katerih mora gospodarstvo nujno stopati, ako naj bo državi v korist. Celjan.

Kemično čiščenje oblek, pranje in svetlolikanje Šavs Stane, Ljubljana Tyrševa c. 36, Cerkvena ul. 1

Vatroslav Kosi:

Poprimimo se umne sadjereje

Že več let sem mi je neresljiva uganka, zakaj 95 odstotkov od posestnikov, ki imajo okoli hiš in posestev mesto lepih in rodovitnih sadnih dreves, kakršna se vidijo pri naprednejših posestnikih, le grčave, rakaste in kosmate, napol suhe rogovile, na katerih le redko leto obrodi krastav in droben sad. Da krenemo na pot gospodarskega napredka kulture ter odpravimo ta stari greh in madež, da bomo pridelovali lep in okusen sad ter pridobili našemu sadju svetoven sloves in tržišča, otrešimo se mnenja, da drevesu ni potrebno ničesar drugega, kot majhno luknjico v še tako trda in mrtva tla zatlačiti, ter se nikoli več za njega pobrigati, dokler ne bo obrodilo ali — poginilo. Tu navedem en tak slučaj: Moj sosed in mejaš Fr. L. je tam pod Bočem leta 1927 na svojem obširnem posestvu nasadil ob potoku do 150 drevesc. Jaz sem mu vsa sadna pravila pojasnil in mu tudi zagotovil, da na teh sajenicah ne bode nikoli videl ne cveta, še manj pa sadja. On se mi je pa posmehoval in ni hotel mojemu nasvetu slediti. Leta 1930., t. j. za 3 leta pozneje pa ni bilo najmanjšega sledu o nasajenih drevescih.

Kako si je vendar mogoče misliti in to verjeti, da bo ravno sadno drevo rodilo od 100 do 500 kg. okusnega in lepega sadu vsako drugo ali tretje leto, ako ga ne bomo okopali in primerno pognojili.

Odkod naj neokopano in nepogojeno drevo vzame snov za življenje in razvitek svojega sadu? Menda samo od zraka okoli drevesa, ki do korenine itak ne more, ker ni bilo nikoli okopano, ali pa od deževnice, katera se vsled zgornje trde plasti okoli drevesa kar hitro odteče, dočim korenine suho trpijo. Ko bodo starokopitni neverni Tomaži to važno vprašanje pravilno razumeli, tedaj bomo imeli gotovo uspehe.

V štev. 4 od 24. t. t. l. sem omenjal in opozarjal, kako naj se za pravilno sajenje po ameriškem sistemu kopljejo štirioglate jame od 2 do 3 m v obsegu. Danes pa to v toliko popravljam, da niso bili ravno Amerikanci prvi pri tej iznajdbi, čeprav se danes ta metoda sajenja njim pripisuje.

Prva sadna kultura se je pričela v slovitih Slov. goricah ob času Napoleona, že pred 40 leti pa so začeli pripravljati štirioglate jame. Danes vam, dragi tovariši, nujno svetujem in priporočam sledeče: **Sadite malo dreves, ako nimate potrebnega kapitala za drevesa in gnojila**, sadite mesto 100 površno, nepravilno samo 10 ali 20, te pa strogo po navodilu, in v doglednem času boste od 10 do 20 dreves imeli veliko več dobička. S tem boste tudi sosede spodbujali ter naše sadjarstvo oživili na čast in slavo ter milijonske dobičke naše lepe domovine.

Dragi tovariši! Stopite korajžno v prve vrste. Naredite dovolj velike jame, posadi-

te drevesa, pognojite jim vse to po najnovejših gospodarskih pravilih, s tem delom si boste najboljše pomagali. O snaženju in pripravljanju dreves prihodnjič.

KNJIŽEVNOST IN PROSVETA

Davorin Zunković: »Die Handschrift von Grünberg«. — Isti: »Moses, der verwegene Stratege der Kriegsgeschichte«. Maribor, 1934—35. — Založba V. Weigl, Maribor. Cena Din 8.— za komad.

Navedeni dve drobni knjižici nam je poslal avtor v oceno. Naš mariborski bibliotekar izdaja svoja dela v nemščini, kar mu sicer ne moremo šteti v zlo, ker so te stvari take narave, da utegnejo zanimati tudi druge narode. Historik Zunković utira namreč posebno pot in odkriva čisto nov svet, ki se pa zdi mnogim nerazumljiv, nemogoč, a nekaterim celo nekako fantastičen. Ljudje prisluhnejo njegovim razlagam, majojo z glavo, molče, ali pa zamahnejo z roko. Ko sem čital njegovo knjigo »Zur Geschichte der Slaven von der Urzeit bis zur Völkerwanderung«, ki jo je izdal Zunković pred leti, me je čudno dojmilo. Rekel bi, da sem bil prijetno iznenaden, ko sem slišal, da so bili Kelti, Avari, Longobardi nekdanji — Slovenci. Kakor bi mi bilo v nekako zadoščenje, da naši pradedje le niso bili same šleve, ampak bojevit narod, vendar bi trdil, da ne sega naša žila pred Latince ozir. Romane. Smo vsekakor mlajši od teh, po Z. razlagi pa smo za tisoč let starejši. On se opira le na jezikovno razčlenbo, kar je vsekakor tudi argument in ga avtor dokaj spretno podaja. Toda je vse zaman; do preseljevanja narodov sega naša sled, dlje pa ne gre. In še danes ne vemo točno, smo li prišli doli iz matjuške Rusije, ali preko Male Azije in Balkana direktno iz Indije, naše pradomovine. Močni argumenti govore, da smo prišli s severa. Niti dve tisočletji ne zmore naš um; vse kar je več, je le domneva, močnejše je pa logično dognanje, ki sega v nedogledne daljine. Ako smo prišli od juga, smo se na svojem potu ustavili v Mali Aziji in si tam osvojili goro Tabor, Kalvarijo, spoznali Eve, Kaine, Presbite, Scyte in vse tiste kraje in ljudi, ki jih nahajamo v bibliji. Če smo prišli od juga. Sicer je pa njegovo razlaganje sila zanimivo.

V zgoraj navedeni knjižici je pa obdelal filolog Zunković rokopis, ki so ga našli na Češkem l. 1817; takozvani »zelenogorski rokopis«, za katerega se pravda jezikoslovci baš dobrih sto let. Nekateri trdijo, da je podtaknjen falzifikat, drugi, da je originalna najdba staročeškega jezika, tretji ne vedo prav, je li češčina ali tip kakega drugega slovanskega narečja. Z. poda historijat te najdbe, potem pa jo razčleni in pride do zaključka, da je ta original indoslovanskega jezika iz l. 400 po Kr. Je segel vsekakor predač. Staroslovenski je brez dvoma (češčine je bolj malo na njem, dasiravno smo si bili nekoč s Čehi mejaši ali pa imeli celo vsi Slovani enotni jezik), le mnogo mlajši utegne biti. Brižinski spomeniki, ki veljajo kot najstarejše dokazilo našega jezika, dokazujejo dokaj starejši razvoj jezika od te najdbe, ki bi sodila že v pozni srednji vek, po izglednosti jezika namreč. Je prav

Vinko Gaberski:

1914 — 1918

(Nadaljevanje.)

Ljudje, ki so imeli sami kmetije ali pa vsaj sorodnike, ki so kmetovali, so dobivali po štirinajst do mesec dni dopusta za setev in potem za žetev, košnjo ali spravilo letine zopet. Te dobrote so bili deležni vsi, bodisi v zaledju, bodisi na fronti, čim so dopuščale razmere. Seveda so pa s temi dopusti hudo sleparili. Marsikdo, ki ni imel svoje zemlje niti za krtino, je šel sejati in žet, drugi pa so morali ostati pri četi, ker niso znali obračati jezika in tistim malim oblastnikom primerno streči. Dogodilo se je, da kmetovalec, ki se je vrnil s takega dopusta s premalim darom za mogočnika, ki je dopuste razporejal, ni šel več domov.

Mimogrede sem se spomnil dveh zgodb z dopusti. Ne vem, so li resnične ali samo besede. Pripovedovali so, da je bil tam na Poljskem ali v Nemčiji nekje vojak, ki ni mogel dobiti dopusta, pa ni. Vsi so prihajali domov, njega pa ni bilo. Bil je starejši črnovojnik. Doma je imel ženo, več otrok in lepo posestvo. Ko vse le ni nič pomagalo, je napisala žena prošnjo samemu cesarju Viljemu, naj ga pusti domov. Ker je bila prošnja čudežno preprosta, popolnoma utemeljena in razen tega sramežljivo iskrena, so ji res dali priti do samega cesarja, ki se ji je baje nasmejal in potem z lastno roko na njej zaznamoval daljši dopust. Žena je namreč razkladala, da sedaj ni gospodarja, ki bi se brigal za vse, ne očeta, ki bi za rodbino skrbel. Po dolgem ovinku, ko je povedala, da že dve leti ni človeka ne za setev ne za žetev, je narahlo ugotovila, da tudi moža ni. Opoz-

rila je cesarja na njegove lastne besede, da naj nemške matere vzgajajo mnogo dobrih sinov, ker jih bo domovina še potrebovala, ker do zmage je še daleč. Ali, za božjo voljo, kako naj sina vzgaja, ko ima pa same hčerke. Gospod cesar naj torej ne bije samega sebe po zobeh in naj pusti moža domov. To bo najboljši ukrep za varnost domovine. Upamo, da so bili vsi zadovoljni z uspehom dopusta; tudi cesar.

Junak druge zgodbe je Dunajčan, starejši črnovojnik, ki je imel doma ženo in otroke. In pa taščo, seveda, kar je bilo pri njem glavno. Bil je nekje na Krasu proti Italijanom. Razmere so bile take, da je dobil svoj prvi dopust šele po dveh letih službe. Ofenziva za ofenzivo, tako da na dopust ni bilo kedaj iti. Na vse zadnje se je pa le izprosil. Dali so mu ga mesec dni. Ali, kdo bi si bil mislil! Že za kakih deset dni se je mož zopet vrnil k svojem odredu. Kaj ste znoreli, ga vpraša podoficir, saj imate vendar še dvajset dni na dobrem, pa ste že tu! Ne, nisem znorel, pravi šegavi Dunajčan, ampak jaz ljubim — mir.

Da je dopust imenitna reč, nikdo ne dvomi. Da pa je tudi silno koristna, to hočem dokazati. Opasno je samo, zamuditi rok pri četi. Vendar je tudi to včasih zdravo. Tovarš mi je pravil:

Pred pijavsko ofenzivo leta 1918. sem dobil v Italiji dopust in odšel v Ljubljano. Ko mi je čas potekel, sem našel na poveljstvu tam pri cukrarni tovariša, ki sem ga nekoč poznal. Kam? V Italijo. Jaz tudi. Pa greva skupaj, bo krajši čas. Sporazumela sva se, a jaz sem šel peš na kolodvor, dočim se je on hotel še enkrat voziti s tramvajem. Na kolodvoru čakam in čakam, človeka pa od nikoder. Vlak stoji in se odpravlja. Jaz smuk-

nem vanj in pririnem prav počasi do San Stina ob Livnici, tako da bučne prireditve nisem zamudil. Pozneje pa sem čul, da je ljubljanski tramvaj tako slabo vozil in se malomarno potikal po mestu, da je tovariš romanje zamudil. Javil je svojo prijetno nezgodo pri komandi na kolodvoru in se pozneje odpeljal. V tem so se pa poveljstva tam spredaj v fronti že toliko premaknila, da on svojega ni našel. Hote ali nehote. Z besedo, on pač ni mogel naprej. Mislim, da mu do danes tega ni bilo žal.

Dopust je dobra in zdrava reč.

XII.

NA FRONTO.

Dneva, ko sem moral na fronto, se ne spominjam točno, zdi se mi pa, da je to bilo kakega 10. junija 1917. Nekoliko opore za trditev mi daje dan 30. maja 1917, dan majniške deklaracije, ki je bila izraz naših nad. Ta pogumna izjava je bila čudovit kristal volje naroda, ki je dobro pregledal svojo minulost in je hotel kreniti v drugo smer, ustvarjati si svojo bodočnost; kakršnokoli, samo da ga ne bi spominjala na preteklost.

Kako pozorno smo z nemirom v sre prebirali slovenske liste, ki smo jih dobivali k polku v Sanct Pölten, in s kakim tihim, a med zaupniki tudi glasnim zadovoljstvom smo si tolačili dogodke! Ko sem čital celo v strupeni dunajski »Ostdeutsche Rundschau«, ki so ji zavoljo njene nabuhle in zaokrožujoče vsenemske politike pravili tudi »Runddeutsche Ostschau«, alarmirajočo vest, da nameravajo jugoslovanski poslanci v dunajskem parlamentu podati dne 30. maja svojo posebno izjavo, si nisem mogel kaj, da ne bi napisal predsedniku kluba dr. Antonu Koroscu v imenu našega vojaštva kratko pi-

smo, o katerem vem samo še to, da sem na konci vzkliknil: »Sada ili nikada!« Dovolil sem si bil to storiti za naše ljudi, ker sem bil deset let prej stopil kot začetnik v redakcijo »Südösterreichische Stimmen« v Mariboru, kjer sem bil čisto deležen njegove hvalnevedne graje, včas pa tudi grajačo hvalle. Jasno je, da je bilo tisto pismo v glavnem samo izraz radosti.

Nekoliko dni po tistem so sestavili novo četo za pohod. V njej so bili ljudje za gradnjo telefonskih prog s podoficirji, bili so telefonisti, po kakšen telegrafist, signalisti vseh vrst in kogar je bilo še tako treba. Od te čete so jih potem jemali za mašenje vrzeli. Odbrali so tudi kakih šestnajst mož, mislim, da jih ni bilo več, ter jih dali meni. Že so nas hoteli poslati nekam proti Rusom in so nas namenili za Marmaroš—Siget, pa so si premislili, oziroma nagla usoda je z nami drugače ukrenila ter nam usmerila korak tja, kjer pred nekaj dnevi še ni bilo nikogar treba. V tej četici so vedno kaj mešali. Tega so postavili drugam, drugega pa pridelili. Dali so mi tudi nekega inženjerja kemije, ki je bil baje asistent na dunajski tehniki. Nesrečen človek je bil Rothensteiner. Tako se je pisal. Vojak je bil samo po obleki, za rabo pa sploh ni bil nobeno. Zato je v šoli za oficirje padel pri izpitu in je svojo vojaško izobrazbo zaključil z eno samo zvezdo. Niti za podoficirja ni bil goden. Mož je bil pač znanstvenik. Že stari Latinci so pravili, da znanosti in umetnosti ni mesta med orožjem.

Po raznih spremembah smo dobili zapoved, odpeljati se prek Dunaja in Ljubljane v »San Daniele«. Vedel sem, da je ta kraj nekje na Tirolskem, in ker so nas opremili še z dolgimi palicami za na gore, sem se čudil, da nas pošiljajo v Ljubljano. Mislim sem, da pojdemo potem kje skoz Jesenice na Ko-

GIBANJE »BOJA«

Iz tajništva »Boja«

Krajevne organizacije, ki še niso sklicale rednega občnega zbora, pozivamo, da to store še tekom meseca marca, ker so to po zakonu dolžne storiti. Pri sestavi dnevnega reda ne pozabite na točko: »Sprememba pravil«, ki je obvezna za vse krajevne organizacije. Kjer bi se ta točka izpuščala iz dnevnega reda, ali kjer bi se zahtevana sprememba ne sprejela, preneha z dnem občnega zbora pravni obstoj krajevne organizacije ter oblast lahko takoj ukine njeno poslovanje. Stare skupine bojnikov, ki predlaganih pravil do istega termina, kakor so to sklenile na svojem zadnjem delegatskem sestanku ne bi sprejele, po zakonu lahko še nadalje obstojajo, se pa avtomatično izločijo iz Združenja borcev Jugoslavije ter jih bomo črtali iz našega seznama. Krajevne organizacije in skupine bojnikov, ki iz kakršnih-koli razlogov ne bi mogle sklicati rednega ali izrednega občnega zbora še ta mesec, morajo takoj zaprositi O. I. O., da jim rok podaljša. Osrednji izvršni odbor bo po preloži podanih razlogov podaljšal rok, toda v nobenem slučaju ne preko meseca aprila t. l. One krajevne organizacije, ki žele na svojih občnih zbora delegata O. I. O., morajo to javiti vsaj 14 dni pred obnim zborom in morajo kriti stroške njegovega potovanja. Po občnem zboru poslana poročila naj vsebujejo prepis zapisnika v celoti z imen in točnimi naslovi odbornikov, v onem zapisniku pa, ki ga je priložiti vlogi na bansko upravo radi spremembe pravil, je uvodoma v zato praznem prostoru.

zanimiva stvar ta rokopis, raziskovalcu Z. pa velja priznati neverjetno vztrajnost.

Za historikom in filologom pa prihaja strateg, ki se loti Mojzesa in njegove vojne strategije. Z. je vzel pod drobnogled pohod Izraelcev skozi Rdeče morje, pa je to poglavje v sv. pismu stare zaveze razčlenil in raztolmačil. Z. motri Mojzesa z nekako vojaško-strateškega stališča in pravi, da se je vojskovodja Mojzes mnogo časa pripravljala, da je varno odvedel svojih 600 tisoč ljudi iz Egipta v Palestino. Poprej si je umetno osušil močvirje; ko se je slednjič umaknil skozi Faraonov kanal na drugo stran, je pa odprl zatvornice in vodovje je vdrlo v kanal pa odneslo zasledovalce Egipčane. Tak je bil torej tisti pohod skozi Rdeče morje. Jako zanimivo. Vendar bi nas še bolj zanimalo, ako bi kdo kritično obdelal strategijo novejših vojn, morda samo eno izmed brezbrojnih bitk svetovne vojne.

Mtč.

Knjižne družbe in založbe, kakor tudi posamezne avtorje založnike vabimo, da pošiljajo našemu listu svoje knjižne izdaje, publikacije in igre v oceno.

ru pripomniti, da se je ugotovila sklepčnost. Občni zbor je sklepčen, ako je navzočih ob določeni uri nad polovico članov, po preteku pol ure pa je občni zbor sklepčen pri vsakem številu navzočega članstva. V čl. 2. novih pravil je važna točna navedba delokroga skupine, na kar Vas posebno opozarjamo. Po čl. 6. istih pravil ni pritožbe zoper izključitev, ki jo izreče ali potrdi O. I. O. »Boja«. Jasno je torej, da od Osrednjega izvršnega odbora izključeno člana brez odobritve O. I. O. ne more ponovno sprejeti v članstvo nobena pri Združenju organizirana skupina bojnikov, ravno tako izključeni član ne more prisostvovati našim sejам, sestankom ali obnim zborem.

Našim odrom. Te dni bomo razposlali odrom, ki so se prijavili, seznam iger in navodila. Ako bi še kdo želel ta seznam, naj se prijavi.

Prosvetni odsek »Boja«.

Občni zbori in sestanki

MORAVCE. Dne 16. febr. t. l. zvečer in dne 17. febr. t. l. pop. je priredila krajevna skupina bojnikov v dvorani Ljudskega doma pod režijo tov. Berganta Mavricija, Nušič-Govekarjevo komedijo v 3 dejanjih »Narodni poslanec«. Uspeh v moralnem, kakor tudi v gmotnem oziru je bil odličen. Vsa čast tov. režiserju in igralcem. — Dne 24. febr. t. l. ob 7. uri zjutraj pa se je vršil v Ljudskem domu redni letni občni zbor, na katerem je poročal tov. Marinko od O. I. O. Razpravljalo se je zlasti o pravilih in organizaciji. Občni zbor je pravila sprejel. Imeli smo tudi čast spoznati tov. dr. Hacina Josipa. Izvoljen je bil po večini stari odbor in tudi delegati. Dosedaj je bilo delovanje krajevne skupine agilno in dobro. To dokazuje tudi malo število članov (460). Po občnem zboru ob 9. pa se je zasadila spominska lipa ter zagrebla spominska listina v časten in trajen spomin tragično umrlega našega viteškega kralja Aleksandra I. Ob zasiditvi so imeli lepe nagovore tov. predsednik kraj. skupine tov. Bergant Mavricij, g. dekan Cegnar Janjo in tov. Marinko. Godba pa je dvakrat zaigrala državno himno, pevec pa so zapeli dve lepi pesmi. Ta slavnost je bila dokaz, kako smo spoštovali svojega umrlega kralja. Pripominjamo, da je spominska listina poleg glavnih in zgodovinskih najbolj važnih dejstev oklepala tudi vse v kraju obstoječe oblasti, ustanove in organizacije.

GOTOVLJE. Na občnem zboru »Boja« dne 17. febr. t. l. je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik Martin Jošt, ekonom, trg., Gotovlje; I. podpredsednik Kač Jože, pos., Vrbje;

II. podpreds.: Korent Vinko, pos., Vrbje; tajnik: Malgaj Peter, kipar, Gotovlje; blagajnik: Antloga Franc, pos. sin, Gotovlje; gospodar: Turnšek Franc, pos. in tesar Vrbje; arhivar: Kuder Jože, pos. sin, Gotovlje. Odborniki: Antloga Anton, čevljar, Gotovlje; Baš Andrej, pos. sin, Gotovlje; Verdev Jože, žagar, Gotovlje; Pesbo Franc, pos., Vrbje; Anton Skoberne, čevljar, Vrbje. Namestniki: Toman Fric, delavec, Vrbje; Holobar Nikola, slikar, Vrbje; Vipotnik Franc, pos. Gotovlje; Zupanc Blaž, pos., Gotovlje. Nadzorni odbor: Vavilavik Robert, župnik, Gotovlje; Dobavičnik Štefan, pos., Vrbje; Kovač Anton, pos., čevljar, Vrbje; Reher Jože, pos., Gotovlje; Brinove Ivan, pos. sin Gotovlje. Prosvetni odbor: Goršek Jurij, abs. orgl. šole, Gotovlje.

KRANJSKA GORA. Naš občni zbor se je vršil 24. febr. t. l. Zborovanje je otvoril t. č. predsednik Lojze B. Smolej, ki je pozdravil navzoče ter po kratkem uvodnem govoru podal besedo ostalim odbornikom, ki so podali poročila. Nova pravila so bila soglasno sprejeta. Soglasno je bil nato izvoljen naslednji odbor: Predsednik Lojze A. Smolej, miz. mojster, Kranjska gora; I. podpredsednik Andrej Brce, delavec, Kranjska gora; II. podpredsednik Jože Robič, kmetovalec, Gozd; I. tajnik Lojze B. Smolej, zasebnik, Kranjska gora; II. tajnik in blagajnik Vojteh Budinec, trgovec, Kranjska gora. Odborniki: Miha Košir, postrešček, Kranjska gora; Matvez Jakelj, kovač, Podkoren; Jože Košir, posestnik, Log.; Širši odbor: Tone Smolej, mizar, Kranjska gora; Tone Zupan, mizar, Kranjska gora; Peter Robič, pos., Gozd; Alojzij Uderman, delavec, Kranjska gora; Jože Kosmač, mizar, Kranjska gora; Ivan Zupan, pos. Gozd. Nadzorni odbor: Predsednik Avgust Ferjančič, kap. I. kl. v pok., Kranjska gora. Člani: Franc Smuk, čevljar, Kranjska gora; Franc Cuznar, Kranjska gora. Namestniki: Tamo Jakelj, kovač, Podkoren, Ignac Kravca, pismonoša, Kranjska gora. Delegata za ban. zbor: Smolej A. Lojze, Franc Smuk. Po volitvah je povzel besedo tov. Outrata Vinko, odposlanec O. I. O. Tov. Ferjančič Avgust je nato naročil tov. odposlanca, da izreče O. I. O. naše popolno zaupanje in najtoplejšo zahvalo. Pod lepim vtisom, ki ga je napravil odposlanec O. I. O. kakor tudi tov. Ferjančič na vse navdušeno s svojimi iskrenimi besedami se je občni zbor zaključil.

RIBNICA NA DOL. V nedeljo 24. februarja 1935 se je vršil v Ribnici polnoštevno obiskani zbor delegatov krajevnih organizacij vsega kočevskega sreza, na katerem so poročali člani O. I. O. tov. Vidmar Stane, Onič Dav. in Drobnič Anton. Zastopane so bile vse krajevne organizacije. Vseh delegatov je bilo 78. Naravnost zavidljiva številka! Delegati so z odobravanjem vzeli na znanje poročila članov O. I. O., s frenetičnim aplavzom pa so po končanem govoru nagradili tov. Vidmar-

ja. Popoldne se je najprej vršil občni zbor krajevnih organizacij Ribnica-okolica, ki je sklenila soglasno, da se razide in priključi krajevni organizaciji za Ribnico-trg, ki naj se odslej naprej imenuje Skupina bojnikov v Ribnici na Dol. Takoj za tem pa se je vršil občni zbor ribniške organizacije. Iz poročil posameznih odbornikov posnamemo, da šteje organizacija 261 članov in je najmočnejše društvo v Ribnici sploh. Članarina z malimi izjemami povsod plačana, zavednost in vztrajnost članstva odlična. Pri volitvah je bil izvoljen z veliko večino sledeči odbor: dr. Kalan Zdravko, advokat, koncip., predsednik; Smalc Matija, pos., Breg, I. podpredsednik; Skrabec Stanko, pos. in gost., Ribnica, II. podpredsednik; Klun Alojz, abs. trg. šole, Sajevec, tajnik, Grebenc Ivan, poslovodja, Dolenji Lazi, blagajnik; Oražem France, pos., Ribnica, gospodar; Ilc Alojzij, pos., Goriča vas, arhivar; za odbornike so bili izvoljeni: Onič Davorin, trgovec, Ribnica, Peček Janez, pos., Hrovača, Petek France, pos., Otavice, Boh Alojzij, pos., Jurjevica, Benčina Janez, pos., Bukovica, Kozina France, pos. sin, Zlebič, Klun Silvester ml., pos. sin Slanec in Malešič Anton, pos. in mlinar, Gorenja vas. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: dr. Kožuh Ludovik, zdravnik, Ribnica, Bugar Ludovik, klepar, Ribnica in Pucelj Jože, lesni trgovec, Goriča vas. — Ko to poročamo, se čutimo dolžne, spomniti se s par besedami našega umrlega predsednika Škrabca Ivana, pos. in gost. iz Hrovače. V težkih razmerah in življenjskih bojih preizkušen je ta redek poštenjak in mož užival po celi dolini neomajeno zaupanje in spoštovanje. Njegova mirna, a odločna beseda, njegov skromen nastop, njegovo nesebično delo je pridobilo vsakogar. Živel in delal je za druge, ne da bi kje iskal kake osebnosti ali pohvale, še manj pa časti. Že bolan in onemogel je pazno sledil vse naše gibanje, pomagal na nasveti in še na bolniški postelji s prepričevalnimi besedami pridobival nove člane in reševal vse tekoče posle. Zato pa je bil tudi njegov pogreb prava manifestacija, na katerem so bila zastopana skoro vsa društva, vse vasi, vsi stanovci. Spavaj v miru, zlata duša. Večen spomin Tvojemu delu!

POLZELA. Naša skupina je imela svoj redni občni zbor dne 17. februarja t. l. v dvorani Cizej na Polzeli. Ob 2. uri popoldne je otvoril zbor predsednik tov. Kolar Alojz. Pozdravil je zborovalce, ki so se zbrali v lepem številu (130 mož) ter odposlanec kr. izvršnega odbora v Celju, tov. Fazarinca, Fohna, Hočevarja in Prodana, kakor tudi udeležence sosednjih skupin Braslovče, Gotovlje in Zalec. V imenu kr. izvršnega odbora Celje je pozdravil zborovalce tov. Fazarinca. Po kratkem poročilu tajnika in blagajnika je prevzel besedo tov. Hočevar in razjasnil članom današnji položaj »Boja«. Ob 3. uri je stopil v dvorano v spremstvu tovarišev Vabiča, Gradišnika in Jelovška, burno pozdravljen podpredsednik O. I. O. tov. Stane Vidmar v dvorano. Prevzel je takoj besedo in je v lepem govoru orisal delovanje »Boja«. — Srčno

MOŠKA OBLAČILA PO MERI in IZ-GOTOVLJENA, v veliki izbiri, — najcenejše pri Jos. Rojina, Ljubljana.

roško, od tam pa naprej. Ko so pa dostavili, da bo konec vožnje na Opčinah, od koder naj si potem sami pomagamo naprej, sem vedel, da gremo v slovenski Štanjel na Krasu. Tako so pačili z italijanščino naša imena, ki jim ni bilo mesta na generalštabnih zemljevidih. Potem se seveda ne smemo čuditi, da so si Italijani svojili naše kraje in da so jim jih zavezniki priznavali. To je samo eno poglavje bedaste politike nekdanje avstrogrške države.

Krenili smo popoldne od polka in prišli zvečer na Dunaj. Že med vožnjo so me pripravljali Dunajčani, saj so bili skoro vsi moji z Dunaja, da bi ostali to noč kar doma, ker na fronto pridemo itak prezgodaj. Pomenili smo se, da bodi tako. Dočim so se Dunajčani razkropili, sem se jaz z ostankom zasidral v nekem zanikrnem hotelu. Za jutri smo se bili domenili, da se snidemo vsi na južnem kolodvoru eno uro pred odhodom vlaka. Čas in kraj je bil natanko določen. Zdi se mi, da je bilo okoli ene popoldne. Čudovito sem bil lahkomišel, da sem jih pustil kar tako na vse strani. Nisem si niti za beležil, kje kdo stanuje. A kaj bi pomagalo iskati jih po Dunaju? Kdor je hotel uiti, bi se itak bil mogel skriti v prvo stransko ulico.

Mi v hotelu smo se vkljub stenicam še dobro naspali. Nekaj Čeh, korporal-mehanik, ki je bil z menoj v sobi, je hudo baril, da je rezerviral svojo kri za cesarja, dočim mu jo zdaj pijejo njegove podložnice. Naspal se je pa menda vendar tudi. Ko sem spravil pozno v jutru vse pokonci, sem mislil, kedaj bom zopet ležal na postelji. Po skromnem zajutru smo se še nekaj časa obirali in smo potem počasi krenili na kolodvor. Ker sem hotel natanko vedeti, kaj in koliko položim

domovini na oltar in kako me je bilo prej zdelo življenje črnovojnika, sem stopil v lckarno, da bi se stehal. Uslužnosti nisem hotel zlorabiti, a ker mi ni bilo ničesar treba, sem si kupil angleškega obliža, kar je duhovita magistra, ki mi je postregla, hitro raztolmačila v smislu, da gotovo ne nameravam na fronti mogo tvegati. Tehtal sem se v napol gorskih čevljih in z bridkim bajonetom okoli pasa, pa smo ugotovili, da nisem potlačil niti dvainšestdeset kilogramov. Črvi res ne bi imeli kdo ve kaj žreti.

Ko sem tako med marširanjem po Dunaju razmišljal o magistrinih besedah in žrtvah, sem se spomnil Koseskega, ki je bil za take reči kakor nalašč ustvarjen. Zanimiva in menda že čisto pozabljena je ena izmed dvajset kitic v Bleiweisovi »Sloveniji«, ki jih je napredel leta 1844, ko je bil prišel cesar Ferdinand obiskat Ljubljance. Naj jo zapišem:

Blagó, življenje in kri visoki vladar, Ti posvetim
Bistri v sodbi razum, v boju nevžugani dlan
Tvojim ródu na čast, na zgubo protivnikom
Tvojim
Snuje v oserčju mi duh — cuka na bedri
mi meč.
Hrast se omaje in hrib, — zvestoba Sloven-
cu ne gine!

Na kolodvor so prišli vsi; prav počasi so kapljali; zadnji je bil tisti napol profesor s tehnike. Ampak zato je bil njegov prihod tem slovesnejši. Z njim so bili nevesta, bodoč svak, pa grozeča tašča; in še drugih sorodnikov je bilo vse do tretjega kolena. Dali so mu še en oprtnik za rezervo, ki je bil napihan kakor balon. Moram reči, da je bilo Dunajčanom slovo od doma precej lahko.

Samo profesor je bil nekoliko vlažno ginjen, ampak on je možato sproti posrebal solzo za solzo, čim se je katera pojavila na licu v območju njegovega jezika. Kajti vojščak se ne solzi, a če se, si vsaj solz ne briše. Slovo. Profesor je samo zamolklo zastokal, ko mu je nevesta zagotovila tisto staro, a vendar večno novo, da samo on, — do groba seveda —, ali pa nobeden. Sli smo v vlak in smo po dolgotrajni, hudi vožnji prišli pozno predpoldne še precej dobre volje v Ljubljano. Veseli smo bili, da se nam ni bilo treba voziti v vozovih za živino. V Ljubljani sem ukrenil, da smo prekinili vožnjo, ter sem vsem jako ustregel. S kolodvora smo krenili v gostilno najbližjega hotela in smo tam odložili opremo. Tu sem opazil, da so oprtniki znatno lažji in da tistih dolgih palic skoro ni več. Pustili so jih v vagonu; tako so že za vojne začeli demobilizirati. Ko smo si nekoliko odpočili, smo se razpeljali po mestu. Pri »Belem volku« niso mogli prehaliti vina; poskusili smo vse barve in letnike. Tudi teran. Napivali so meni in moji domovini ter so trdili, da navdušeno položijo svoje glave na Kras, ki daje tako divno vino. Že taka obljuba sama se mora Dunajčanu v dobro šteti. Oni s tehnike, ki je malo pil, zato pa silovito jedel, mi je na tihem zašepetal, da si hoče polaganje glave prirediti za kako drugo priložnost. Ti grdoba, nepatrijotska, sem si mislil.

Iz Ljubljane smo šli o mraku in prišli na Opčino ob zori. Tam na fronti je moral biti zlat mir, ker smo čuli le malo zamolklih topovskih strelcov. Ko smo se premeščali v živinski voz za Dutovlje in Štanjel, sem opazil, da smo vsi bolj redkih besed. Zdi se mi, da so se začele poditi misli, ki jim ni izraza. Jaz sam nisem mogel iz kroga svojih misli nikamor. Bo menda le res, da je os razmi-

šljanja bilo nemo vprašanje: Kaj je pa tega treba bilo?

V Štanjelu smo zapustili živinski vlak. Tam sem ob kolodvoru pri nekem poveljstvu vprašal, kje je sedež 12. infanterijske divizije, h kateri smo bili od polka poslani. Neki stotnik je zahteval papirje in me potem poslal v Skopo. Tu smo ob cesti zadeli na skupino Rusov, ki so popravljali cesto. Doživel sem presenečenje. Eden izmed njih me začne glasno pozdravljati. Spoznal me je, ker je bil v mojem taborišču. Jaz se njega seveda nisem spomnil. Dal sem mu kruha in težko mi je bilo, da za njegove tovariše nisem mogel ničesar storiti.

Iz Skopega smo morali v Pliskovico. Bil je vroč dan. V Pliskovici mi je kazal neki major, ali kaj je že bil, z daljnogledom Volčji-grad, kamor smo morali odriniti vsi trudni, nekateri pa tudi že gladni. Zdi se mi, da je imel edino še tisti ješč človek s tehnike nekaj zaloga. Tu sem že tudi opazil, da smo trije prav slabi pešci. Nemerč Rothensteiner, neki Schlinger, ki je z večnim gladom opravičeval svoje pogoltno ime, in pa škiljavi čelist Häuptl. S temi tremi ljudmi je bil velik križ; pa v Volčji-grad smo le prilezli. Temnilo se je že. Hotel sem dobiti kaj tople večerje, pa so nas pri nekem rezervnem oddelku odpravili s črno kavo in koščkom kruha. Nas pač ni bilo v staležu, a kogar pri vojakihi ni na papirju, ga ni med živimi.

Spali smo na skednju. Gole deske in plašč na njih. Spal sem imenitno in prebudil sem se samo enkrat, ko se mi je zdelo, da me nekdo boža po obrazu. Oglasil sem se in vprašal, kaj kdo hoče. Nikdo nič. Nobenega glasu. Kar začujem kako nekaj precejšnjega beži po deskah. Vedel sem, da smo med podganami. Ko smo ob zori izpregledali, smo do-

NOVOSTI

za fine in športne obleke! — Največja izbira!

Manufakturna trgovina

A. ŽLENDER

Ljubljana, Mestni trg 22

Gg. članom
bojevnikom
popust.

se zahvaljujemo vsem govornikom, posebno tov. Stanetu, ki je pripomogel, da je bil naš občni zbor zares lep dogodek. Novi odbor je bil sestavljen sledeče: predsednik Kolar Alojz; I. podpredsednik Srdoner Franc; II. podpredsednik Bizjak Franc; I. tajnik Cvenk Ivan; II. tajnik Kolšek Ivan; I. blagajnik Dankovec Jurij; II. blagajnik Glavnik Ivan; arhivar Treo Viktor. Odborniki: Kolšek Avgust, Zolnir Jožef, Zupan Ivan; Vošnjak Franc; Klinčar Ivan, Kolenc Ivan. Namestniki: Rojnik Jožef, Cimperman Alojz, Glavnik Ferdo. Nadzorni odbor: Košec Franc, Pirc Jožef, Fužir Franc. Razsodišče: Kuntara Jožef, Beloglavec Filip, Kralj Fr., Namestniki: Švajger Franc, Likeb Alojz.

RATEČE-PLANICA: Ob skoro polni udeležbi članstva se je v tukajšnji dvorani mlekarstva zadruga, dne 24. februarja 1935 ob 13. uri vršil redni občni zbor bojevnike skupine. Iz poročila predsednika, tajnika in blagajnika posnemamo, da je vodstvo organizacije bilo agilno ter je delalo v smislu pravil in bojevnikega programa. Spremembe pravil je zbor soglasno sprejel. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen stari upravni in nadzorni odbor, ki se je dopolnil še z dvema članoma. Izvoljeni so bili: Kirhmajer Jakob, predsednik, Kavalir Janez, podpredsednik, Martinc Luka, tajnik, Makovec Janez, blagajnik in odborniki: Kopavnik Andrej, Petrič Sebastjan, Matjaž Janez, Matjaž Janez, Erlih Jožef in Tof Janez, vsi iz Rateč. V nadzorstvo so bili izvoljeni: Kerštanj Janez, Žerjav Fran, Petrič Jožef in Kerštanj Alojz, vsi iz Rateč. — Nato je govoril delegat O. I. O. iz Ljubljane, tov. Outrata o sedanjem političnem položaju v državi, tov. Lojze Smolej od bojevnike skupine Kranjska gora pa je bil sedanje težko gospodarsko stanje srednjih in nižjih slojev in navajal pretirano izkoriščanje kapitala nad ljudstvom, posebno tujega. Boriti se moramo za pravično razdelitev zemeljskih dobrin itd. Po prijateljski debati zaključil predsednik ob 16. uri občni zbor.

RAKEK. II. redni občni zbor — dne 24. t. l. ob 16. uri se je vršil ob obilni udeležbi članstva v gostilni tov. Pirca in v navzočnosti delegata O. I. O. tov. Lajovica. Tov. predsednik Gornik je uvodoma pozdravil vse navzoče člane in delegata tov. Lajovica. Sledilo je kratko poročilo tajnika in blagajnika. Tovariši delegat nam je nato pojasnil zgodovino in potek »Boja«. Posebno je poudarjal složenost, tovariško zaupanje in disciplino. Članstvo je njegovemu izjavljanju z zanimanjem sledilo. Nova pravila so bila soglasno sprejeta. Soglasno je bil izvoljen nato nov odbor, in sicer: predsednik Gornik Franc, žel. ur. v p., podpredsednik Pirc Franc, gost.; tajnik Modic Alojzij, pos.; blagajnik Intihar Ivan, čevlj. mojster, gospodar Puntar Janez, pos.; arhivar Urbas Anton, pos. sin. Odbor-

gnali, da so podgane kemiku preiskale oba oprtnika. Ker je bil enega že izpraznil, ga je bil vteknul v drugega. Živali so mu zgrizle samo polni oprtnik, ker so zavohale živež. To so opravile tako temeljito, da ga je moral zavreči. Bil je hudo žalosten.

V jutru smo si zopet priberali črne kave in smo krenili proti Komnu, kjer smo srečno našli oddelek trena. Akcesist nam je proti predpisom dal vsakemu po eno mesno konzervo in menda četrt hleba. Dobro je bilo. Iz Komna nas je vodila pot v Sveto, a od tam proti Zagraju, kjer je bila komanda 12. divizije, naš cilj. Na tej zadnji poti smo prvič začutili nekoliko vojne. Nekje za hribom je bila avstrijska baterija, ki je zdaj pa zdaj buhnila kako granato k Italijanom. Prek pota so nam pa prinesli na nosilih iz vej blatnega mrtvega vojaka. Od solneca oparjeni okostnjak je širil neznosen smrad. Kje so našli mrtvaka? Koliko časa je že ležal nesrečnik? Prihrumela je menda bila od one strani granata, čiji drobec ga je kje v šumi zadel, da je takoj ali pa v silnih mukah samoten poginil.

Tako smo prišli po tajinstvenih ovinkih nazadnje v razstreljeno selo Zagraje in smo se ustavili v grapi med grmovjem, kjer je bilo nekaj siromašnih barak. Tu je bil sedež divizionarja in raznih drugih podkomandantov. Javil sem se stotniku Knoblochu, Poljaku. Iznenadilo me je, da me je takoj poznal, jaz pa njega ne, ker nisem vedel, da je on tam. Ko sem skromno vprašal, odkod me pozna, mi pove, da iz Böhmeinkirchena, kjer je bil nekaj dni moj komandant. On je imel bolji spomin nego jaz; a mene je motilo, ker je bil takrat lepo obrnit in nadporočnik, sedaj pa ves kosmat in stotnik.

(Dalje prih.)

niki: Puntar Ivan, pos. sin, Ivančič Jože, pos. sin; Kranjc Anton, pos. sin. Namestniki: Matičič Matija, pos., Galanti Jakob, pos. sin, Zeber Ivan, pos. sin. — Nadzorni odbor: Žust Franc, pos. sin, Korencič Franc, pos., Klemenc Ivan, delavec, Urbas Ivan, pos. sin, Modic Anton, gostilna. Razsodišče: Trost Anton, pos., Svet Anton, pos., Urbas Andrej, pos. sin.

TRŽIŠČE NA DOL: Krajevna skupina bojevnikov »Boja« v Tržišču je imela redni občni zbor 17. februarja ob pol 8. uri v »Dvorani«. — Predsednik tov. Vidmar Lojze je prisrčno pozdravil navzoče člane in goste, izrazil je svoje veselje, da so se odzvali o tako velikem številu, kajti dvorana je bila polna. Tajnik skupine je na kratko orisal dosedanje delo naše bojevnike skupine. Sledilo je poročilo blagajnika in arhivarja tov. Lindiča, ki je posebno poudarjal važnost tiska ter pozval navzoče da v večjem številu naroče »Prelom«. Vsa poročila so bila sprejeta z odobravanjem. Izvoljen je bil soglasno stari odbor. Sprememba pravil je bila soglasno sprejeta. Nato je odposlanec O. I. O. tov. Matičič v prisrčnih besedah poročal o trenutnem položaju naših javnih razmer ter o stališču »Boja«. Njegovim izvajanjem so sledili navzoči z veliko pazljivostjo ter obćim odobravanjem. K besedi se je oglasil še tajnik pripravljalnega odbora iz Boštjanja ter v prisrčnih besedah bodril na delo v »Boju«. H koncu je še tajnik naše skupine pozval navzoče, da ostane zvesti »Boju«. Omenim naj še, da kakšnih »peršuhovcev« pri nas ni. Ko se je predsednik Vidmar zahvalil v prisrčnih besedah govornikom in navzočim ter občni zbor zaključil, smo se razšli v zavesti, da »Boj« v Tržišču zmaga.

SESTANEK V GABERJU (Celje) dne 30. februarja 1935 je potekel prav bojevniki. Zbralo se je okoli 40 članov-delavcev, ki so z živahnim odobravanjem pritrjevali obema govornikoma,

tov. 2. podpredsedniku Hočevanju in mg. Gradišniku, ki je osvetlil javna dela v našem območju ter podal smernice in zahteve, ki se delovnemu, prizadetemu ljudstvu ob tem same po sebi dvigajo. Nato je nagovoril zbrane tajnik, mlajši član prof. Čuček, ki je predvsem vzel v pretres odnos mladine do sedanjega sistema ter naznačil pot, ki vodi v duhu nove dobe v našo bližnjo bodočnost. Naša pot gre mimo mišljenja včerašnjih dni k dejanjem jutrišnjega dne. V tem nas potrjuje zlasti veselo dejstvo, da dnevno vstopajo novi člani, ki so začutili klic nove dobe tudi v sebi ter brez sile stopili pod prapor onega ljudstva, iz katerega sredine so izšli in se mu niso še izneverili. »Boj« vas čaka z odprtim srcem in zahteva od vas le to, da si njegova tri načela: socialna pravičnost, red in poštenje vzamete tudi v svojem zasebnem življenju za vodilni motiv, da bo vaša misel, beseda in dejanje v enem samem trdnem skladu — da boste kot bojevniki res tudi postali pravi ljudje. Pozdravljeni!

Celjan.

Dopisi

DEV. MAR. V POLJU. Nedelja dne 10. marca t. l. je bil za našo skupino in za vso občino lep praznik. Tov. Fr. Kukovica je pred nedavnim dobil desetega živečega sina. Zaprotil je za krstnega botra Nj. Vel. kralja Petra II. Nj. Vel. je prošnji ugodilo in poslalo svojega zastopnika v osebi g. kapetana Vulepič-a h krstu novorojenčka. Krst je bil določen za nedeljo, dne 10. t. m. ob 11. uri. — Kolikor nam je znano, je bil to prvi slučaj v naši državi, da je naš mladi kralj kumoval pri krstu. Tega se je ljudstvo zavedalo. Zato se je v velikem številu zbralo k tej izredni slovesnosti. G. zastopnik Nj. Vel. je prišel točno ob 11. uri v spremstvu sreskega načelnika g. Znidaršiča. Srečni oče je prvi pozdravil g. zastopnika s svojo družino. Nato je g. zastopnik prisrčno pozdravil navzoče predstavnike obč. odbora, društev, župnika, zlasti bojevnike, ki so bili zbrani v večjem številu. Nato se je izvršil obred sv. krsta, nakar so se podali vsi gosposdje na dom k tov. Kukovici, kjer je bil skromen obed, pri katerem so bili navzoči poleg družine g. kraljevi zastopnik, g. sreski načelnik, g.

Kemično snajenje oblek — Higijenična pralnica in svetlobna larnica **Šimenc** Kolodvorska ulica števil. 8 Šimenc
spredjemališče: Knafljeva 2 Ljubljana

Bojevnik z dežele govori

BOHINJSKI VOLIVCI O VOLITVAH.

Skupina bohinjskih trpinov se je pogovarjala in tožila o svojih težavah in skrbih. Prišli smo med drugim tudi na pogovor o volitvah, ker se nam bližajo precej hitro. Navdaja nas neko veselje, neko upanje, pa obenem tudi precejšen strah pred negotovostjo, kdo nas bo dobil v roke pri prihodnjih volitvah in kakšna bo naša usoda. To-likokrat smo bili že prevarani, da skoraj ne moremo verjeti, da bi bili še ljudje, katerim naj zaupamo. Vsi so nam dobro obetali; ko pa so prišli na svoja zaželjena mesta, so pa povečini pozabili na nas. Ako smo iskali pomoči ali nasvetov, smo jim bili čisto prenadležni. Ako pa smo bili potolaženi z besedami, pa nismo bili z dejanji.

Dobijo se še tudi pošteni kandidati; žal morajo povečini utihniti, ker takih je vedno le premalo; zato so jim zamašili usta s potico, če pa to ne drži, pa z rokovic, oziroma z drugo ne-uzižno stvarjo.

Zamislili smo si, da bi ne bilo treba zbirati kandidatov, ker dobrega drugi pokvarijo. Ako jim ni všeč, ga obrekujejo na vse načine, tako da res človek ne ve, katerega bi volil, ko se vsi vprek blatijo. Ne veš, kdo je vreden zaupanja. Prišlo nam je na misel tole: Nekdo je kradel in ko je bil zasledovan med ljudstvom, je vpil na vse grlo: »Primita tatu!« Tako je tekkel med ljudmi, ki so se mu umikali, misleč, da res lovi tatu, in tako je srečno odnesel pete pravici.

Vsem tem zvijačam pa bi se gotovo izognili, ako bi se namesto kandidatnih list sestavili programi, v katerih bi bili obravnavani gospodarski načrti najbolj perečih gospodarskih vprašanj. Na primer: kako naj se zaposli in dá kruha lačnim brezposelnim, kako naj se reši zadolžene, kako naj se prime prebogat, kaj naj se napravi s tistimi, ki so nesli denar čez mejo, kako naj se malim vlagateljem omogoči, da dobijo najpotrebnejše za prehrano, kako naj bo z industrijo, kako naj se prepreči čezmerno obogatjenje in revščina itd.

Taki programi naj bi bili dani ljudstvu pravočasno v pregled in razpravljanje, da pretehta vse dobre in slabe strani ter se prepriča, kateri je najbolj zanj in tako bi vsak brez agitacije vedel, kam spada ter bi brez obotavljanja volil svoj pravi program.

Kadar bodo volitve končane, pa naj tisti program, kateri je zmagal, dobi moč zakona, katerega izvedbo naj dotična struja kontrolira, da se bo pravilno izvajal.

Namesto poslancev pa naj bodo uradniki, kateri imajo praktično sposobnost za vodilna mesta.

Zberejo naj se najposobnejši in najvestnejši iz vseh delov države, za svoje delo pa naj bodo z vsem svojim premoženjem in življenjem odgovorni.

Gotovo bo marsikdo rekel, da smo pravi norci, ker si domišljamo take budalosti. Vendar se res že pustimo predolgo z obljubami pitati, tako da smo že čisto suhi, nagi in bosi, dočim nekateri že ne vedo, kako zapraviti denar, ki ga imajo gotovo na račun naših neumnosti.

Gospod urednik! Ako hočete te naše pogovore objaviti v listu »Prelom«, Vam bomo hvaležni. Zdi se nam, da list »Prelom« edini prinese še marsikakšno pošteno, dočim se v drugih listih težko kaj najde, in zato se nam zdi, da imamo od »Preloma« še največ poštenega pričakovati.

Bohinjski volivci.

ODGOVOR »MURSKI KRAJINI«.

»Murska Krajina« z dne 10. marca št. 10 polemizira z mojim dopisom, katerega sem priobčil v »Prelom-u« št. 9. Pravi, da je g. bivši poslanec Benko pomagal, kjerkoli mu je bilo mogoče. Tukaj navajam primer, v katerem bi lahko pomagal, ako bi hotel.

Ob združitvi občin so našo občino Vančavas pridružili občini Kupšinci in to kljub temu, da 98% volilcev s tem ni zadovoljnih in to zavoljo tega:

1. Do Tišine imamo 1 km daleč, dočim v Kupšince okrog 3 km.
2. Na Tišini imamo občinsko poslopje, katerega v Kupšinci nimamo, zato moramo postaviti tam novo, katero bo zopet kmet drago plačeval.
3. K občini Kupšinci so priključeni tudi cigani, kateri štejejo do 300 duš in ne plačujejo občinskih doklad; zato plačujemo mi občani več, kot bi plačevali na Tišini.

Kljub vsemu temu gosp. poslanec naši želji ni pomagal, dočim je drugim občinam pomagal. Pripominjam, da vemo, zakaj ni naši želji ustregel.

Čudno se mi zdi, da »Murska Krajina« vedno polemizira s članki, ki so priobčeni v »Prelomu«, dočim s članki v »Novinah« do sedaj ni polemizirala. Razlogi so ali, da g. okrog »M. K.« ne čitajo »Novin« ali pa ne razumejo, kam članki merijo. Jaz nočem polemizirati z »Mursko Krajino«. Poročal sem samo resnico. Ako g. okrog »M. K.« to ni prav, se naj sami sebe primejo za nos, mene pa pustijo pri miru. Nočem žaliti g. Benka, vendar pravim, da bi ga, ako bi kandidiral, ne volil več prekmurski kmet in to zavoljo tega, ker pripada umirajoči politiki J. N. S. in zavoljo drugih stvari.

Gider Joško, pos. sin iz Vančavasi.

SPOMLADANSKO POMETANJE. Moške nogavice, lepe pastel barve ali vzorčasto tiskane par 2 Din. STERMECKI, Celje.

župnik, g. župan in g. šolski vodja. — S prisrčnim nagovorom je g. kapetan izročil družini kraljevi dar, novorojenčku pa zlat križec in zlatnik.

RAJHENBURG. V časopisih smo čitali, da je v občini Rajhenburg ustanovljen pomožni odbor za podpiranje brezposelnih in revnih občanov. Ta odbor je priredil zbirko in tudi prireditve, kar vse je po poročilu časopisov gmotno dobro uspelo. Hvala Bogu. Sedaj nas še samo zanima, po kakšnem ključu bo ta odbor delil podpore in kdo jih bo dobil. Mi samo želimo, da bi bilo to pravično razdeljeno. Upajmo na to! Saj če je dobro uspelo, potem je že nekaj.

NAŠ DELAVEC

Ivan Marjek:

Delavstvo in družabni red

Bojevniški pokret, zastopajoč načelo stanovske samouprave, kaže občutno vrzel v vprašanih delavskega stanu vobče. Da se ta vrzel dopolni, bi bilo želeli, da delavstvo, organizirano v pokretu »Boja«, prične temeljito razpravo v tem pravcu, kakšne zahteve in kakšne dolžnosti ima delavstvo sploh do družbe. Skušal bom v razpravi tega važnega vprašanja doprinesiti, ako že ne popolno sliko, pa vsaj povod za vsesplošno razpravo. Poudarjam pa že v začetku, da grem na to delo s popolnoma vseh svetovnih nazorov prosto mislijo in jemljem za podlago le svojega najboljšega učitelja in ta je življenjska skušnja v borbi za eksistenco, do katere ima vsak človek pravico.

Veliko je številu uglednih sociologov, ki so se z manjšim ali večjim uspehom bavili z delavskim vprašanjem, a vendar večina njih so bili bolj filozofi kot praktiki; oni pa, ki so mizerni položaj delavstva osebno okušali, so pa pozabili slabosti, ko so prišli po delavskih ramah na udobne življenjske položaje.

Delavske množice so pa razočarane zastonj pričakovale Mesijo-rešitelja. Vsemu temu je kriva največ neizobrazba delavstva sploh, ker je vedno le zaupalo in zahtevalo rešitve od »voditeljev«, nevedoč, da je rešitev proletarijata le v delu proletarijata samega. Delavstvo je naučeno od raznih »rešiteljev«, da se gre marksiste, krščanske aktiviste in deloma tudi narodne socialiste. Blagor mu, kdor ni ne to ne ono in pa da se zaveda, da je le delavec. Vprašam politikone, kakšna izjema je rečimo v tovarnah, rudnikih, delavnicah, uradu, trgovini itd. med gori navedenimi pristaši raznih političnih strank? Kateri delodajalec pa plačuje mezdno po, recimo, političnem prepričanju delavca? Mezdo, ki je za tvoj življenjski obstoj mnogokrat nezadostna, dobiš le, ako kaj znaš, v kolikor si zmožen s fizičnim ali umskim delom doprinesiti delodajalcu dobiček, od katerega ti odmerja sam po svoji volji tebi pripadajoči delež. Torej, ako živi- votari vse delavstvo pod enakimi življenjskimi pogoji, da je več ali manj izkoriščano in da tepe brezposelnost ene kot druge, čemu se še medsebojno prereka in mlati prazno politično slamo in zakaj ni enotno, to je stanovsko zavedno. Najbridkejšje dejstvo pa je še to, da se nameščenec ali uradnik v premnogh slučajih prišteva k finejšemu sloju delavskega stanu, misleč, da je kaka izjema, če je in mora biti čedneje oblečen od industrijskega delavca.

Seveda imajo gotovi krogi interes na tem, da se enotnost mezdnikov onemogoči, zato pa tudi v raznih oblikah in prilikah netijo in večajo medsebojna nasprotstva bodisi političnega, gospodarskega ali kulturnega značaja. V današnjem družabnem redu je pač tako, da mezdniku, ko mu odpove roka ali glava, bodisi vsled bolezni, onemoglosti itd., odpade tudi zaslužek, da pače takoj v največji revščini in pomanjkanje, ker mu ni bilo mogoče pri teh slabih socialnih razmerah, prištediti kake glavnice za slabe čase. Tedaj, ko je prepozno, se šele zave, kaj je in konec koncev zabavlja čez tisti družabni red, ki si ga je posredno sam zgradil in v njem sodeloval, seveda negativno, ker se ni zavedal, da je član delavskega stanu. Družabni red je pač tak, kakršnega smo hoteli in kakršnega smo si ustvariti dovolili. Mi in naši predniki smo krivi teh mizernih družabnih razmer delavstva v človeški družbi.

Borba za človeka dostojno življenje delavstva pa nikakor ni in ne sme biti samo borba proletarijata, temveč vseh stanov in slojev, ker vsled tega trpi in hira celokupna človeška družba, bodisi gospodarsko, zdravstveno in kar je najvažnejše za naš narod, tudi moralno. Nikakor ne sme biti državnikom vseeno, ali ima država zdrav, domoljuben in krepak narod, ali pa tuberkulozne delomrznice in svojo usodo preklinjajoče državljane. Veliko odgovornost pred zgodovino nosijo tisti posamezniki, ki so po svojem položaju in zmognostih poklicani naravnati tok družabnega življenja v tisto smer, da se omeji medsebojno izkoriščanje in odpravi krivica.

Še večjo odgovornost pa nosijo poklicni in nepoklicni voditelji delavskih skupin, ki se vsilju-

jejo v delavsko gibanje s svojimi utopističnimi nazori in demagogijo, ne meneč se za to, v koliko s tem delavstvu koristijo ali škodujejo. Delavske mase so vsled izkoriščanja in zapostavljanja v družbi še najbolj dovzetne za razna demagoška načela in gesla, tako da jih je lahko zavesti na napačno in delavskemu stanu škodljivo pota. Radikalizem je delavstvu nujno potreben, ako je stvaren, realen in ne demagoški. Dolžnost družbe je, da delavcu da možnost izobrazbe, da si bo sam znal utirati pot v življenje in se v družbi stanu in človeku primerno uveljaviti. Vprašanje je torej, kako delavskemu kot gospodarsko nemočnemu stanu, ki se sam ne more in ne zna v družbi primerno uveljaviti, pripomoči, da si bo izbojeval to, kar mu po pravici gre.

(Dalje prih.)

ZDRAVSTVO

O evgeniki

Sedanji rod, ki je preživel svetovno vojno in njej sledeče revolucije, ki so preobrazile stare politične sisteme, doživlja čas, v katerem se preobrazuje njegovo duhovno življenje. Naši nazori, naše mišljenje se v marsičem spreminjajo; stare vrednote, ki so še pred kratkim bile nesporno veljavne in trdne, se v temeljih majejo. Nove, večkrat prevratne misli in stremjenja preplavljajo vsa področja človeškega udejstvovanja. Mi smo priča stalne in brze preosnove starega družabnega reda, ki med drugim ljubosumno brani koristi in pravice posameznika, čeprav v škodo skupnosti. Sme lo lahko trdimo, da vidimo eno najvažnejših sprememb novega časa in duha v omejitvi osebne svobode posameznika v korist celote. Iz dneva v dan opažamo, kako postaja družba, organizirana v državi, oni vsemogočni činitelj, ki posega vedno globlje v vsa naša dejanja in nehanja. Za koristi in ugodnosti, ki jih imamo od organizirane skupnosti, zahteva država izpolnjevanje dolžnosti, katere nam nalaga. Te dolžnosti postanejo lahko dokaj neprijetne za posameznika, saj mora večkrat svojo lastno korist podrediti koristi celote.

Država kot organizirana celota ima biten interes na tem, da je njeno prebivalstvo duševno in telesno zdravo, ker le tako bo v polni meri izpolnjevala dolžnosti napram njej. S tega vidika je treba motriti evgenična stremjenja, ki v večji ali manjši meri prihajajo do izraza v socialnih zakonodajah raznih držav; vsem je končni cilj isti: zdravo, dedno neobremenjeno prebivalstvo.

V našem vsestransko razgibanem času se sedaj mnogo govori in piše o evgeniki. Beseda je grškega izvora in pomeni »dobro rojenj«. Je to veda, ki proučuje razmere in pogoje, pod katerimi nastaja dedno zdravo potomstvo. Vkljub temu, da je evgenično gibanje še razmeroma mlado, je že jako razširjeno in predmet živih diskusij, zlasti od zadnjega prevrata v Nemčiji. Da doseže svoj cilj, to je da zagotovi človeštvu čim več dedno zdravih potomcev, se evgenika praktično more poslužiti samo enega sredstva, da namreč na siguren, a obenem človekoljuben način omeji razmnoževanje manjvrednih, dedno obremenjenih ljudi.

V človeštvu se duševne bolezni močno širijo; vemo, da je večina teh podedljiva. Ker se po trditvi evgenikov manjvredni (mišljeni so v prvi vrsti duševno manjvredni) mnogo hitreje množijo, kot zdravi, so izračunali, da bo čez 250 do 300 let polovica prebivalstva kulturnih držav manjvredna. V tem tiči največja nevarnost za človeštvo. — Drugi važen razlog pristašev evgenike je splošno socialnega značaja Ameriški evgeniki so izračunali, da je v Zedinjenih državah od celokupnega prebivalstva 15% manjvrednih. Teh 15% prebivalstva je več ali manj navezano na javne podpore. Za svoje manjvredne državljane izdajo civilizirane države letno okoli 5 milijard dolarjev. S tem denarjem se vzdržujejo predvsem zavodi za duševno manjvredne, kot so umobolnice, poboljševalnice, pomožne šole, ječe i. t. d. V iste vrste izdajo v Nemčiji okoli 5 milijard dinarjev letno. To so gmotna bremena, ki jih mora nositi zdravi del prebivalstva. Razumljivo je, da bodo s stalnim naraščanjem manjvrednih rastli tudi stroški za njih vzdrževanje in po gotovem času postali tako ogromni, da jih človeštvo ne bo zmoglo.

Človeštvo se že od nekdaj na različne načine brani zoper stalno naraščajočo nevarnost degeneracije (propadanja). Vendar so se pokazali dosednji ukrepi za nezadostne. Zato so se civilizirane države zatele h korenitejšemu sredstvu, ki naj na sigurnejši način prepreči razpad manjvrednih. V mislih imamo sterilizacijo, to je po zdravniku umetno povzročeno jalovost, ki človeka oropa možnosti očetovstva, oz. materinstva. Sterilizacijsko postopanje je prva uvedla Kanada, v novejšem času Norveška, Danska, Finlandija, Švedija in Nemčija, ter nekateri kantoni Švice. Tozadevni zakoni predvidevajo v bistvu sterilizacijo oseb, od katerih je pričakovati oškodovano potomstvo, kot so duševno bolni, slaboumni, božastniki, gluho-nemi; iz kriminalnih razlogov je predvidena sterilizacija za težke, nepoboljšljive in seksualne zločince.

Ti zakoni pa zahtevajo istočasno največjo natančnost pri takih posegih v življenje posameznika in pobijajo z najostrejšimi kaznimi vsako zlorabo in pristranost.

Moderna država se pričinja zavedati, da je le biološko zdrava osnova, to je rodbina, ki ustvarja dedno zdravo potomstvo, najsigurnejši nosilec narodove bodočnosti.

GOSPODINJSTVO

Nasveti za hišne gospodinje.

Metle in ščetke, ki so se jim ščetine sprijele in stlačile po dolgotrajni uporabi, moramo na lahek način obnoviti. Držati jih moramo dalje časa nad kotličkom vrele vode. Para ščetine spet zravnajo in jih utrdi.

Nove metle, ako naj dalje časa trajajo, moramo pomočiti najprej v vročo, precej močno raztopino soli, nato pa jih dobro osušiti.

Doma in na tujem

85 letnico rojstva je praznoval pretekle dni predsednik bratske čehoslovaške republike, Tomaž Masaryk. Ob tem jubileju se je okrog svojega prezidenta in duhovnega vodje zbral ves čehoslovaški narod in znova prisegel zvestobo njegovim demokratičnim idealom.

V Ljubljani je umrl upokojeni trnovski župnik, zlatomašnik in častni meščan ljubljanski, gosp. Ivan Vrhovnik. Pokojnik je bil znan slovenski zgodovinar starejšega rodu in iskren delavec v raznih narodnih organizacijah. Dosegel je visoko starost 81 let. Pogreb, ki se ga je udeležilo v spremstvu in špalirju okrog 20.000 ljudi, je pokazal, da je bil rajni med ljudstvom silno priljubljen. Naj počiva v miru!

Uredbo o gozdarskem svetu so izdali v ministrstvu za gozdove in rudnike v Beogradu. Gozdarski svet sestoji iz 18 članov in to iz predstavnikov gozdarske fakultete, Jugoslovanskega šumarskega združenja, raznih organizacij gozdne trgovine in industrije, generalne direktije Šipada, Trgovinske in industrijske zbornice, Centrale industrijskih korporacij, itd. Člane sveta postavlja minister za gozdove in rudnike za dobo treh let.

V Beogradu se vrši te dni velik proces proti več uglednim osebam, ki so zapletene v afero pri beograjski podružnici zavarovalnice »Assicurazioni Generali«. Gre za velikansko vsoto 78 milijonov dinarjev v lažnih menicah. Afera je prišla na dan lanske leto, ko je generalni ravnatelj te podružnice, Rajčević, izvršil samoumor.

Mrtva otroka je vlačila s seboj. V vasi Brusnice pod Gorjanci se je pretekli ponedeljek zgledala pri kočarju Jožefu Rajku neka ženska, ki je napol nesla, napol vlačila za seboj dve deklici. Ženska je prosila pomoči. Obe deklici so odnesli v hišo na posteljo in se trudili, da bi ju spravili k življenju, kajti bili sta nezavestni. Obe sta bili okrvavljene, razprskane, blatne in — bosi kljub strašnemu mrazu. Ves trud za oživenje deklic pa je bil zaman, kajti bili sta že mrtvi. Orožniki so poiskali mater nesrečnih otrok, 35 letno Antonijo Avsec, po rodu Hrvatice. Antonija se je sprla s svojo svačinjo in hotela čez Gorjance na Hrvaško k svoji materi. V Gorjancih pa je ženska z otrokom v snegu zašla in se je morala vrniti. Strašnih štrpavcov poti otroka nista prenesla in sta že med potjo izdihnila. Mati ju je zavlekla do Rajkove kočice, nato pa izginila.

Na pustni večer so ubili v vasi Trošine pri Višnji gori 36 letnega posestnika J. Vidica, po domače Strgarja. Dva fanta ponočnjaka sta prišla ponoči izzivat pred njegovo hišo. Vidic je stopil ven in ju posvaril. V odgovor pa je 19 letni Jakob Janežič skočil z nožem nadenj in ga zabodel nad srcem. Zaradi hitrega izkrvavljenja je Vidic v nekaj urah izdihnil. Morilec Janežič je bratranec pokojnikove žene.

Avstrijski hitlerjevci se zmerom prihajajo čez našo mejo. Oblastva jim zadnje čase v Avstriji trdo stopajo na prste, ker se še vedno bojijo novega punta. Pribegli hitlerjevci pripovedujejo našim ljudem, da se bodo prav kmalu lahko vrnili v svojo domovino, kajti v Nemčiji — pravijo — se zbirajo avstrijski emigranti, ki bodo ob prvem ugodnem trenutku vdrli v Avstrijo in prevzeli v njej oblast.

V nedeljo, 17. t. m. bodo v Planici na Gorenjskem velike mednarodne skakalne tekme na tamkajšnji znameniti skakalnici. Prišli bodo Norvežani, Švedi, Nemci, Čehi, Avstrijci itd. Skakalnica v Planici je največja na svetu. Zato pričakujejo, da bo v nedeljo gotovo postavljen nov svetovni rekord v skakanju na snegu. Pravijo, da bodo Norvežani skakali 100 metrov daleč.

Slovenski fantje so zdravi. Kakor znano, se mora po novem vsak ženin pred poroko podati na zdravniški pregled v svrhu preiskave krvi. Pri poroki mora namreč poleg drugega predložiti tudi zdravniško spričevalo, da ne boluje za nobeno težjo spolno boleznijo. Kri ženinov preiskuje Hi-

okusnejša je vsaka jed, ako jo osolimo šele malo prej, nego jo nesemo na mizo.

Kosti, ki si jih kuhala v juhi, so še uporabne drugič in celo tretjič. Še ko so postale luknjičaste, so dale vse hranilne snovi od sebe.

Nove sirkove metle in krtače namakaj več ur v mrzli vodi, preden jih začneš uporabljati. Slama se ne bo lomila in ne bo izpadala.

Sol in kis sta dobri sredstva za čiščenje medenastih, bakrenih in cinastih posod. Celotno zarjavelo jeklo se dá na ta način osušiti.

Sir ostane dolgo časa svež, če ga zavijemo v tanko krpo, ki smo jo pomočili v slano vodo. Krpo treba večkrat na novo zmočiti.

Presno maslo moramo imeti vedno zavito ter ga hraniti v temi. Zrak mu škoduje, ker pospešuje razvoj glivic.

Zamaški iz plutovine niso docela neprodorni, nego propuščajo zrak. Napravimo jih neprodorne, ako jih pomočimo v raztopljen vosek in kostru novo mast, vsakega polovico.

ma; pravijo celo, da bolj kot za nogomet in jahanje, ki sta poleg waleškega princa najpopularnejši stvari v Londonu.

50 ton demantov je po računih amsterdamskih draguljarjev na vsem svetu. Največ jih je v Indiji.

V ameriškem kongresu je povzročila veliko razburjenje izjava referenta vojnega ministrstva, ki je dejal, da je v Združenih državah 100.000 Japoncev, od katerih jih je 25.000, ki so pravi japonski vojaki. Razpolagajo tudi s potrebnim orožjem in zaradi tega predstavljajo veliko nevarnost za slučaj morebitnega spora z Japonsko.

Smrtne žarke, ki na daljavo 100 metrov usmrte vsako živo bitje, so iznašli na Angleškem. — Torej ne samo kroglice, granate, bombe in strupeni plini, nego še celo žarki nas bodo ubijali v bodoči vojni.

S strupom nad strupene kače. V gozdovih Brazilije je strašno mnogo strupenih kač, ki se čedalje bolj množijo. Brazilijanska vlada je sedaj kačam napovedala vojno in bo priredila nanje pogrom s strupenimi plini.

Psa je posinovil angleški bogataš Masey. To je napravil zato, da bo pes po njegovi smrti lahko za njim dedoval, kar je po angleškem dednem pravu mogoče...

200 banditov je napadlo mandžurski trg Tonksin in ga povsem oropalo. Pri tem so banditi ubili 10 oseb.

Drobni oglasi

Sveže najfinejše norveško ribje olje iz lekarne dr. G. Piccolija v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam.

GASILCI POZOR! IZREDNA PRILIKA!

»Fiat« 519, 6-sedežni, dobro ohranjen, pripraven za gasilске svrhe na prodaj za ceno Din 9000.—. Ponudbe na upravo lista pod »Izredno«.

DEŽNIKE NOGAVICE

na drobno in na debelo
kupite najugodnejše
v tovarni

JOSIP VIDMAR

Ljubljana

Pred Škofijo 19
podruž.: Prešernova ul. 20

Beograd

Kralja Milana 13

Zagreb

Jurišićeva ul. 8

TOVARNA VOLNENIH TKANIN

RES VAŽNA IN VESELA VLADA TEOKAROVIC NOVICA & KOM. V PARAČINU

je znižala z 2. marcem svoje cene tako, da dobite sedaj sukno za katero ste plačali pred 2. marcem Din 180— do 200— za Din 120 — do 140—

Vabimo Vas v trgovino v **Ljubljani, Gradišče**, nasproti drame, da se o tem overite ter se poslužite te ugodnosti.

Barve, lake, firnež

in vse v slikarsko in pleskarsko stroko spadajoče predmete nudi najugodnejše in v prvovrstni kvaliteti

»Lustra«, V. Laznik, Ljubljana

Gospodstvska cesta 8 (poleg Slamiča), telefon št. 27-53
Člani »Boja« s člansko izkaznico, poseben popust!

F. HREHORIC

Manufakturna veletrgovina
Ljubljana, Tyrševa cesta štev. 28

Telefon 24-04